Ч. 275 (15.076). Львів, субота 10. грудня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. РІК LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Франція та Німеччина домагаються ґарантій кордонів Карпатської України, Чехії та Словаччини.

ВИСЛІД НАРАД МІЖ РІБЕНТРОПОМ ТА БОННЕ.
ФОН РІБЕНТРОП ВИХАВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Як подає пресова служба Карпатської України, підчас париських нарад порушено справи середущої Европи, зокрема чесько-словацько-української федерації. Оба міністри погодилися, що для забезпеки мира необхідно перевести негайну гарантію кордонів цієї останньої. У цій справі Париж та Берлін звернуться до Мадярщини, Польщі та Румунії, домагаючися ґарантій згідно з віденським арбітражем.

В четвер в 9. годині виїхав мін. фон. Рібентроп з Парижа, де з його почоту залишився лише шеф пресового виділу Ашман. На величаво прибраному двірці прощав німецьких гостей мін. Бонне, амбасадори Кульондр і Ґарілія, вищі урядовці міністерства закорд. справ і ін. Амб. Вельчек товаришитиме Рібентропові до Кельну. Мін. Рібентроп уже приїхав до Берліна.

Після французько-німецької декляраціï.

Львів, 9. грудня 1938.

Підписана і проголошена 6. ц. м. у Парижі німецько-французька декларація та розмови, які цілий вівторок відбувалися між державними керманичами Франції та німецьким міністром закордонних справ Рібентропом, відбилися широким відгомоном у світовій пресі. Зміст деклярації відомий, зате про устні німецько-французькі переговори не дали представникам преси в Парижі ніяких офіціяльних вияснень. Це спричинило повінь ріжних, суперечних пресових „повідомлень", які можуть бути ближчі або дальші до правди, та які все таки майже всі придумані за редакційним столиком.

Одначе є фактом, що зустріч Рібентропа з французьким міністром викликала помітне вдоволення в обох заінтересованих столицях, у Парижі та в Берліні. Одначе — повідомляє ПАТ — те вдоволення не позбавлене обережности в оцінці евентуальних наслідків деклярації та дипльоматичної зустрічі. Найближче підходить і найвірніше схоплює положення така оцінка: **підписання німецько-французької деклярації є актом, що кладе край дотеперішній німецько-французькій ворожнечі, але немя ще цілковитої певности, чи цю деклярацію уже тепер можна вважати актом, який започатковує ближчу французько-німецьку співпрацю.**

До цього сумніву дає привід уже сам зміст деклярації в тому місці, де кажеться про відношення обох сигнатарів деклярації, Німеччини та Франції, до третіх держав. Вісь Берлін-Рим устоялась у цілій своїй силі та вазі; таксамо зберегло себе в повноті французько-англійське порозуміння. Але це ствердження союзницької вірности не позбавлене небезпечних моментів з уваги на загострення італійсько-французьких відносин. Німеччина контрагент оси — Німеччина сигнатар деклярації: тут Рим, там Париж, дві сторони, які з собою спорять; з ними обома Німеччина намагається жити в союзі чи в дружбі. Це не легка справа, але може бути корисна для европейського мира. Так розуміє ролю Німеччини також париська „Ер Нувель", яка пише, що після підписання париської деклярації Франція та Німеччина, лишаючись вірними своїм друзям і маючи на уваді тільки мир та пошанування своєї території, рішили зі собою співпрацювати і їхня співпраця повинна прислужитися справі всесвітнього миру.

Очевидно, що найбільше зацікавлення викликає політичний світ і вся майже світова преса до устних переговорів, що їх цілий перший день, почінаючи від президента Франції Лебрена та на ресортових міністрах кінчаючи, вели з німецьким міністром Рібентровом. Про що вони говорили? В кожному щоденнику найдете іншу, нераз навіть дуже цікаву тему. На всякий випадок була мова про Еспанію і, ясна річ, мусіли перейти на найактуальнішу тему европейської політики: італійсько-французький конфлікт. В англійській пресі появилась у тому звязку чутка, що немовто міністр Рібентроп мав заявити французькому міністрові Бонне, що Німеччина не погоджується з італійськими претенсіями до Тунісу. В деяких французьких пресових органах удаштовано собі просте

Допомога дітям з Карпатської України.

Як подають „Народні Лісти" з 7. ц. м., Комітет допомоги дітям з Карпатської України звернувся до громадянства зі закликом, складати датки на допомогу закарпатським дітям, що ніколи не зазнали добробуту, а тепер втікли перед мадярами у верховину.

НОВІ АВТОБУСОВІ ЛІНІЇ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ПАТ подає за чеським пресовим бюром, що відоме праське бюро подорожей „Чедок" урухомлює нову автобусову сполуку на лінії Хуст—Довге Свалява — Перечин — Снина—Гуменне—Вранів—Пряшів.

НОВИЙ ЖУРНАЛ У ХУСТІ.

Від січня 1939. р. почне виходити в Хусті журнал під редакцією Гренджі-Донського п. н. „Карпатська Україна в ілюстрації".

РЕФЕРАТИ ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

Мистецький гурток „Говерля" орґанізує у Хусті цикль відчитів про минуле і сучасне Карпатської України; виголосять їх визначні знавці з ріжних ділянок.

БАТЬКО О. БОКШАЯ ПОМЕР.

Закарпатська преса повідомляє: В Ужгороді помер 76-літній вислужений дяковчитель Петро Бокшай, батько славного спортовця та футбольного воротаря колись Руси (Ужгород), сьогодні Славії (Прага). Старенького Бокшая арештували мадяри за те, що його сини залишились на території ЧСР, при чому О. Бокшай служить як поручник у федеративній армії. Старенького Бокшая випустили з вязниці в жалюгідньім стані і старець до кількох днів помер.

Розбудова лічниць у Карпатській Україні.

Пресове Бюро Карпатської України повідомляє, що міністерство народнього здоровля Карпатської України старається заспокоїти недостачу державних лічниць, яких 80 прц. відійшло до Мадярщини.

Вже тепер у скорому темпі зорганізують і вивінують державні лічниці у Воловому, Сваляві, Рахові, Великому Березному та інших більших місцевостях Карпатської України.

ДУХОВНА АКАДЕМІЯ У СВАЛЯВІ.

Духовну академію з Ужгороду перенесено до Сваляви; виклади пічнуться 15. ц. м.

ЗБОРИ ПРАСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

У Праві відбулися збори українців з міста і з околиці. Мін. Ревай, що саме вернувся з Берліна, дав огляд подій цієї осени.

—o—

Вже хочуть мінятися...

Дістаємо таку вістку з Хусту: Від осіб, що саме повернулися з Ужгороду і Мукачева на територію Карпатської України, довідуємося, що у висліді неголування з приводу безробіття та застою в торговлі в тих містах мадярський уряд має звернутися під натиском населення до українського з пропозицією заміняти одно із згаданих міст за відповідну кількість сіл в околиці другого із тією самою кількістю населення.

Але важко припустити, щоб український уряд зголився навіть переговорювати в справі заміни українських сіл за жидівське й мадярське населення.

Єжов уступив зі становища народнього комісаря внутршніх справ.

БЕРІЯ ЙОГО НАСЛІДНИКОМ.

Офіційний комунікат стверджує, що наркоми внутрішніх справ (шеф ГПУ) Єжов уступив на власне бажання, залишаючись лише наркомом водного транспорту і членом секретаріяту партійної контролі.

Його становище обняв Берія, довголітній секретар центр. комітету компартії Грузії.

Від половини цього року Єжова постійно не згадували у пресі та на офіційних святах. Загально сподівалися, що він уступить своє місце Берії.

Вшануйте тих, що віддали себе в жертву нашій Батьківщині.

статтейний спорт з німецькою кольоніяльною проблемою: мовляв, за ціну вільної руки в Середущій та Східній Европі Німеччина проміняє свої кольоніяльні претенсії та відсуне їх як неактуальні. Від таких здогадів, сплїток та видумок аж роїться на сторінках світової преси. Але це не змінює важности й далекосяглости париської декларації та париських розмов довіреної особи німецького канцлера з французькими державниками. Париська „Репіблік" пише, що декларація та французько-німецькі розмови не приносять щоправда розвязки ніякої проблеми, яку історія висуває на денну чергу в порядку перебудови Европи, але вони всетаки створюють велику річ: **духове відпруження між Францією та Німеччиною, і через те уможливлюють плекати атмосферу, яка може бути пригожа для дальших переговорів над пекучими проблемами, яких так багато накопичилось у цей час.**

Між іншим буде до речі й на цьому місці згадати, що в повені тем, які приписують париським конференціям міністра Рібентропа, мала бути заторкнена також українська справа. Пише про це париський часопис „Левр". Очевидно у звязку з відношенням до Совітів. Зрештою годі собі навіть уявити, щоб міністр третього райху не рушив справи французько-совітських відносин, справи відношення до большевизму, навіть тоді, коли прийшлося йому підписувати декларацію приязни з державою, яка є в союзі з Совітами. Що і як говорено в Парижі при цій нагоді про українську проблему — чужинні часописи досі не повідомили.

По інформаціям „Парі Міді" Рібентроп дав своїм французьким співрозмовникам до зрозуміння, що таксамо як Франція має свою імперію, так також Німеччина має свою сферу впливів у наддунайськім басейні та на Балканах. Німеччина не замикає цієї області перед узасадненими інтересами Франції, одначе бажає, **щоби Франція раз на завжди погодилася з фактом німецьких імперіяльних засягів на південний Схід Европи.**

Можнаб за ПАТ-ом чи польською пресою зацитувати велике число всіляких голосів міжнародньої преси й подати на цій основі всю ріжнородність тематики розмов міністра Рібентропа та його французьких товаришів. Але все те хоч суттєві й актуальні, та не найважніші речі.

Головне: **факт заістнування добровільної, обосторонньо акцептованої політичної злагоди на німецько-французькому політичному відтинку.** Факт дуже важний і для моменту характеристичний, коли подумати, що від 1871 р. майже до останніх днів домінувало по обох боках кордону одиноке почування як патріотичне: почування мести та відплати. До війни кликали до відплати французи, після великої війни гасло мести переняли були німці. Нині це слово мести викреслили з німецько-французького політичного словника. Чого не доконали цілі ґенерації політиків, те сталося **заходами й руками фронтовиків з великої війни обох народів.**

Декларація та педеклараційна німецько-французька політична дискусія доказує, що нема таких труднощів, нема таких історичних, політичних, етнографічних чи яких хочете ворожнеч, яких розумні, відповідальні, відважні й дійсно патріотичні провідники своїх народів не зуміли би при добрій волі вдоволяюче та справедливо полагодити. Мир над Реном велить сподіватись, що людський розум ще не забили шовіністичні пристрасти, та що людська совість буде в людей так довго ворушитись, доки навіть найбільш закамянілі стануть знову людьми.

Коли у пресових голосах ніде не читаємо ні великого захоплення, ні крайного осудження з приводу німецько-французького акту замирення, то це добрий знак. Публика, привикла століттями до німецько-французької ворожнечі як постійного міжнародного фактора, просто не прийшла ще з дива до себе. І тому дійсна, повна оцінка цього важливого міжнародного факту, хочби він покищо мав тільки форму декларації, прийде щойно пізніше.

Париська декларація і переговори міністра Рібентропа матимуть може більші наслідки для укладу відносин в Европі і для забезпечення европейського миру, ніж це загально думають. Ті, що париську декларацію трактують як кавалок паперу без впливу на актуальні відносини, особливо з уваги на поставу Італії до Франції, переціняють чергову італійську політичну емоцію. Зокрема ті, що у виступах Італії хочуть добачувати якусь чергову катастрофу політики Мінхену, теж сильно помиляються. Італійсько-французька війна — фантазійна видумка політично неврівноважених людей. В такій війні станулиб у грізній небезпеці інтереси британської імперії; така війна ненаруку напевно також Німеччині й багато-багато іншим державам. Ми вже бачили, що після мінхенської конференції її контрагенти в разі потреби перекидалися навіть гнівними та грізними словами, але всетаки думка про можливі наслідки розбиття мінхенського акорду чотирьох держав, велить їм почерез усі труднощі шукати шляхів перемиря та пробувати організувати европейський світ на засадах, які змоглиб бодай в головному всіх задовольнити та довести нарешті струджене та знеможене людство до якогось ладу, порядку та всіх однаково обовязуючого міжнародного закону дій.

Український нарід витає усякий крок на шляху до справедливого міжнародного замирення, все одно, як і хто називав би себе автором і виконавцем такого міжнародного акту.

І. П.

З польської преси.

Карпатська Україна й автономія для українців у Польщі.

„Век Нови" (з 9-го грудня ц. р.) містить статтю п. н. „На розстайних шляхах — Закарпатська Русь і дві державні рації". Навязуючи до вимоги територіяльної автономії, що її висунув пос. Мудрий у своїй промові в соймі, **автор статті стверджує, що ця вимога не нова і гостра реакція на неї, якої висловом була промова посла Островського й резолюції „Зажевя" не стоїть у ніякому звязку хочби з найменшою імовірністю, що українські постуляти можна би тепер сповнити.**

„Не зважаючи — читаємо далі — на деякі досить дефетистичні настрої серед польської опінії у Східній Галичині (Малопольсце Всходней), можна ствердити з повною певністю, що саме сьогодні, менше ніж колинебудь, могло би дійти до реалізації українських автономістичних гасел. Не тільки з приводу нормалізації польсько-совітських взаємин, що в засаді теоретично обмежовує підстави концесійної політики супроти українців, але передовсім тому, що хід останніх подій виявив, як сповнення українських вимог минулосьб з ціллю і змислом".

Чому? Бо — каже автор — сповнення українських вимог тільки в одному випадку моглоб бути доцільне, а саме: якби з цього вийшла якась користь для польського державного інтересу.

„Коли донедавна число прихильників широкої концесійної політики супроти українців серед поляків було невеличке, коли більшість уважала, що користи з цього для нас булиб сумнівні, а шкоди більш ніж імовірні, то сьогодні ми осягнули в тій мірі майже повну однозгідність поглядів. Спричинила це справа Закарпатської Руси і постава, яку супроти неї заняло українське громадянство.

„Не хочемо міряти тієї постави критеріями обєктивної критики. Ми готові признати і зрозуміти глибокий струс почувань, викликаний перемінами по тому боці Карпат. Може бути, що в нашому власному минулому можна би знайти момент, в якому з подібним гарячковим завзяттям ми оцінювали якусь тінь півсуверенности, що завилася бодай на терені кількох повітів. Може бути, що тоді ми не інакше гляділи на міражі деяких сумежних обіцянок і протекцій. Але-ж це в нічому не зменшує факту, який виринув зі справи Закарпатської Руси. А саме, ми здобули певність, що вузли, які лучать українців з нашою державою, більш ніж слабі".

Українці — каже автор статті — дали доказ і щодня доказують, що вони думками і почуваннями деінде і при кожній нагоді і без вагання перекинуться там, куди кликатиме їх власна візія. Заява посла Мудрого, що УН[illegible] веде самостійну політику, для якої найвищ[illegible] імперативом є і буде українська державна ра[illegible]ція, є — на думку автора — доказом, що гр[illegible]мадянин, який керується таким найвищим ім[illegible]перативом „не може бути певним контраге[illegible]том у ніякій умові, особливо в тій, що давал[illegible] би територіяльну автономію". Автор вигад[illegible] закид, який хтось робив сіоністам, що вони н[illegible] можуть бути повними громадянами, бо вон[illegible] тілом у Польщі, а душею в Палестині і тому своє відношення до Польщі беруть як тимч[illegible]сову справу.

„Справа Закарпатської Руси виявила [illegible] той самий закид, але в ще більшій мірі [illegible] готить на українцях. Бо коли у сіоніст[illegible] внаслідок їх настанови може бути в най[illegible]шому випадку байдужність супроти держа[illegible]ви, то українці протиставлять власні по[illegible]гання інтересам держави і там, де хоч[illegible] зробити вибір, рішаються однаково швидко і легко, як у справі Закарпатської Ру[illegible] йдучи за концепцією, про яку знають [illegible] вона вдаряє в інтерес Польщі, в елемент[illegible]ну вірність супроти Польщі."

Важко було сподіватися — каже автор — що польська опінія не зробить з цих фа[illegible] висновків. Отже зробила. Передовсім призна[illegible] безглуздям думку про автономію. Друге — справа зазбручанської України.

„Оце кожному, хто слідкує за ходом [illegible]мок серед української людности на тлі про[illegible]блеми Закарпатської Руси, мусить накину[illegible]ся питання: коли така гарячка і такі [illegible] редні течії появляються з приводу тієї [illegible]но-державної карикатури, яку нині тво[illegible] Русь, то що тут діялосьб, якби за Збруч[illegible] повстала справжня українська держава? [illegible] питання спричинює, що починають [illegible]ся навіть ті поляки, для яких прометей[illegible] ідея була досі символом віри й непорушн[illegible] дороговказом."

Автор каже, що не знає, які користи [illegible] несе українцям Закарпатська Русь „під [illegible]ким патронатом", але „вже сьогодні можна [illegible]кладно обчисляти шкоди, бо те, що [illegible] раніше розходяться наші шляхи і замість [illegible] праці, приходять гасла боротьби — це в [illegible] Польщі але також їх (тобто українців) [illegible] на яку вони йдуть свідомо, легкодушно і з [illegible]ною неввагою на історичний досвід."

Від 11—18 грудня 1938 — це чергові [illegible] твенні дні цілорічних ювилейних [illegible] нагоди 950-ліття хрещення України. [illegible] інці візьмуть масову участь у [illegible] зокрема прикрасять свої хати [illegible] зейними наліпками з портретом св. Володими[illegible]ра Великого. Наліпки в ціні 5 сот. [illegible] сліл негайно і масово замовляти: [illegible] Комітет Свята Християнської України, [illegible] вий Світ 22.

Ґраф Чіяно і справа Карпатської України.

(Два ріжні польські голоси про цю саму справу).

З польської преси можна часами довідатись дечого цікавого. Особливо тоді, коли ця преса полемізує. Таке є з промовою міністра Чіяно. Цю промову прозвали „сензаційною“, бо там відслонені деякі куліси памятних днів, від вересня до листопада ц. р. Напр. звідти довідуємося, що канцлер Гітлер підписав був 27. вересня ц. р. мобілізаційний декрет, висилаючи одночасно ультимат до през. Бенеша. Пригадуємо, що відомости про німецьку мобілізацію в свому часі офіційні німецькі чинники дуже рішуче були заперечили.

Для нас особливо цікаве те, що пише польська преса про ті місця промови ґр. Чіяно, які торкаються справи Карпатської України. Для характеристики подаємо два голоси двох польських часописів, ідеольоґічно до себе зближених та проте зовсім від себе у цій справі відмінних. Один з них спирається на власних джерельних, другий на спрепарованих інформаціях. Перший — це голос виленського **„Слова“**, другий — варшавського **„Часу“**, який у числі з 7. грудня приносить кореспонденцію з Італії. Статтю „Слова“ з 6. грудня п. н. **„Мова ґр. Чіяно. Доля Прикарпатської Руси“** передаємо в цілости:

„„Прощання з границею“ ось як треба назвати, травестуючи наголовок голосної перед кількома роками фільми, останню промову італійського міністра закордонних справ ґр. Чіяно. Наше головне джерело П. А. Т. (Польська Аґенція Телеграфічна), яке зі замилуванням, гідним кращої справи, займається т. зв. „фризуванням“ закордонних вісток, що стверджують або некорисний оборот або просто невдачу нашої закордонної політики — подало промову мін. Чіяно в такому скороченні, що з нього прилюдна польська опінія довідалася лише про історичну ролю Італії в добі чехословацької кризи. Зате довші виводи, незвичайно важливі у відношенні до актуальної ситуації, зокрема до справи спільної польсько-мадярської границі, П. А. Т. сконфіскувала, мабуть уважаючи, що тим робом доконає небувалого діла, яке полягає на вдержуванні польського громадянства у помилковому здогаді, що капітальна справа спільної границі з Мадярщиною є далі на добрій дорозі. Ці „конфіскати“, промовчування або кольоризування, яке плекає у своїх інформаціях П. А. Т. — для „підкріплення сердець“, є нечувано наївним хопом, що осмішує нашу центральну інформаційну установу та у висліді приносить шкоду. Який сенс удержувати загал у помилкових поглядах, коли справа представляється в дійсности зовсім інакше? Зрештою кожний читач, навіть озонових ґазет, мав нагоду ствердити цей хіба неприпадковий промах П. А. Т., бо з реляцій власних кореспондентів, друкованих на на сторінках цих ґазет, виходило ясно, що промова мін. Чіяно була „прощанням з границею“ польсько-мадярською, що Італія перестає цікавитися середущою Европою, залишаючи в цій вільну руку свому партнерові з „оси“.

Промова ґр. Чіяно — треба це сміливо признати — є ствердженням малокорисного для нас звороту в політиці Італії. В добі Ґодесберґу і Мінхену Мусоліні був адвокатом польсько-мадярської границі. Таке становище диктував Італії огляд, щоб зберегти рівновагу поміж партнерами оси Рим-Берлін, яку поважно нарушив аншлюс Австрії і Судетів. Після Мінхену німці приступили до „наоливлення“ оси, бо цей інструмент почав загрозливо скріпити. До Риму вибрався фон Рібентроп і ситуація змінилася. Висловом цього був віденський арбітраж. Прикарпатську Русь, як ропіючий боляк, залишено в межах Чехословаччини, щоб затроював атмосферу сусідських взаємин у середущій Европі. Були ріжні здогади, чому вирішено половинчато цю справу у Відні. Наші професійні оптимісти потішалися самовпевнено, що справа спільної границі з мадярами залишається надалі відкрита тому, що в арбітражовому рішенні нема мови про міжнародню ґарантію границь Чехословаччини та що при піднятті цього питання проблема спільної границі буде поладнана.

Цим оманам кладуть край слова мін. Чіяно, сказані в останній промові:

„У Відні зробили це оба краї оси в почутті повної солідарности і з повним зрозумінням. У часі чергових випадків на Карпатській Україні була абсолютна однозгідність поглядів — щонебудь говорила би про це преса. Італія і Німеччина була — за згодою зацікавлених — тієї думки, що устійнена перед 20-и днями і торжественно визнана границя не може бути знову предметом дискусії.“

Отож „устійнення перед 20 днями і торжественно визнана границя не може бути знову предметом дискусії.“ Рома льокута, кауса фініта. Такий є сенс промови ґр. Чіяно. Італія не буде підтримувати постулату спільної польсько-мадярської границі, залишаючи свому партнерові з „оси“ вільну руку в цій частині Европи. Тому в цих умовинах спільна польсько-мадярська границя стає щораз більше проблематичною справою. Чехословаччина сміло обійдеться без міжнародньої ґарантії своїх границь, якщо матиме ґарантію Німеччини. Чейже вже знаємо, що Прага стала васалем III. Райху.“

Стільки „Слово“. А тепер що каже „Час“? Подаємо кінець кореспонденції (чи не зробленої у Варшаві?):

„Міністр підкреслив також значіння віденського арбітражу, згідно з яким просторі частини земель етнографічно угорських вернулись нарешті до матірного пня. Говорячи про проблему Підкарпатської Руси, ґр. Чіяно не думав забігати у майбутність, лише вдоволівся ствердженням, що покищо ще передчасно змінювати русько-мадярські границі, устійнені ледви перед місяцем. Однак наслідком пляшности цього питання мін. Чіяно не порушив можливости, чи ґарантію ненарушности теперішніх границь надвелтавської републики мають дати італійці та німці. Тим ще раз підтверджено думку, стільки разів висказувану італійськими політичними колами, що проблема чеської держави ще далі відкрита.“

Читачі, після порівняння цих двох голосів, матимуть самі змогу вияснити собі, що це значить „фризування“ закордонних вісток, про які пише „Слово“....

Міністр Ревай у Берліні.

(Власна кореспонденція).

Берлін, 7. грудня 1938.

В понеділок рано прибув до Берліна міністр Карпатської України **Ю. Ревай** у товаристві шефа лісової управи, господарського референта й шефа пресової служби карпатоукраїнського уряду для обговорення актуальних господарських питань Карпатської України з відповідними урядовими чинниками німецької держави. Міністр Ревай та його делеґація мали цілу низку інформативних, підготовчих розмов і стрінулися всюди з великою увагою та повним зрозумінням серед німецьких чинників, так що побут карпатоукраїнської делеґації треба вважати вповні успішним.

Міністр Ревай скористав зі свого короткого трьохденного перебування у столиці німецької держави, щоб навязати тісний контакт з берлінською українською кольонією та місцевими українськими організаціями. Зокрема міністр Ревай відвідав у середу вранці Український Науковий Інститут і довше оглядав центральну бібліотеку українознавства, особливож карпатоукраїнський відділ і виставу карпатоукраїнської літератури.

Вечором міністр Ревай з цілою делеґацією прибув на святочні сходини берлінської української кольонії в „Кайзергофі“, що була незвичайно захоплена його щирим поведенням і розумною, сердечною промовою. Делеґація після цього віїхала, прощана на залізничому дворці представниками нашого громадянства, зокрема молоддю та німецькими прихильниками нашої справи.

ДЖЕРОМ К. ДЖЕРОМ. 4

ГОДИННИКИ.

Ми довгий час обмірковували його покупку і Боґльс оповідав, як йому подобається цей повільний поважний рух маятника і якто, коли він залишається на самоті з цим годинником у вечоровій тиші, має враження, начебто з ним розмовляє старий друг, оповідаючи йому про колишній час, коли й люди були інші, думали та жили інакше.

Цей годинник зробив на мою дружину величезне враження. По дорозі додому вона була задумлива й мовчазна, а коли ми входили до себе нагору, промовила до мене: „А чогоб і нам не купити такий годинник? Це було подібне до старого друга, що про всіх нас турбується“ — їй здавалося навіть, що він доглядає нашого малого.

Я мав одного чоловяга в Нортгемптонширі, в якого інколи купував старі меблі тощо. Отож я звернувся до нього. Він зворотною поштою відповів, що він саме має те, що я потребую: (він завжди те має. Мені щодо цього щастить!). — надзвичайний старовинний годинник, якого йому вже давно не щастило дістати до своїх рук. Він долучив фотографію і пропонував, коли він мені сподобається, то він його доставить мені додому.

З фотографії та докладного опису мені здавалося, що це саме те, чого ми хотіли, і я написав до нього: „надсилайте“.

За три дні пізніше ми почули стук у наші двері. Певна річ, що таке бувало й раніше, але я оповідаю лише про те, що має відношення до годинника. Покоївка повідомила, що про мене вдолині питають два чоловіки, і я пішов до них.

Це були носії. Заглянувши до супровідженого паперу, я пересвідчився, що мені надсилають годинник, і недбайливо сказав: „Аґа, добре, несіть його нагору“.

Носії заявили, що їм неприємно,бо вони не знають, як їм віднести його нагору.

Я зійшов цілком надолину і на другій площині сходів побачив втиснуту клином вздовж площини скриню, до якої, за моєю думкою, сміливо міг влізти обеліск, відомий під назвою Клеопатрина голка.

Виявилося, що це саме і був мій годинник.

Я приніс сокиру та лом, винайняв ще людей і в пятьох ми працювали з півгодини, аж нарешті витягли його зі скрині, після чого на загальне задоволення інших мешканців на сходах знову відновився рух.

Після того ми внесли годинник нагору, склали його й я поставив його у куток в їдальні.

Спочатку він виявив нахил падати вперед і то падати на людей, але завдяки тому, що я не жалував цвяхів, ґвинтів і дощочок, життя з ним в одній кімнаті знову стало можливе і безпечне. Але за той час я цілковито знесилився і обвязавши рани, пішов спати.

Серед ночі дружина мене пробудила — вона була збентежена, що годинник вибив тринадцять і питала мене, як я гадаю, кому саме з близьких нам він віщує смерть.

Я відповів, що не знаю, але сподіюся, що сусідському псові.

Дружина мене впевнила, що вона має прочуття, що це помре наше немовлятко. Я як тільки вмів, намагався її заспокоїти, але не міг, аж поки нарешті вона досхочу не виплакалася й не заснула.

Цілий ранок я її переконував, що вона, певно помилилася, і вона врешті нагородила мене усмішкою. Та під вечір годинник знову вибив тринадцять разів.

Всі її страхи знову відновилися. Тепер вона була переконана, що дитинці і мені загрожує смерть і що їй довелося залишитися бездітною вдовою. Я намагався це обернути в жарт, але вона образилася й ще більше засмутилася, запевнюючи, що я такожо думаю, як і вона, але тільки удаю з себе легковажного, щоб заспокоїти її. Та вона старатиметься бути мужня.

Найбільше над усе вона лаяла Боґльса.

Вночі годинник знову ще раз відбив своє зловіще пророкування. На цей раз дружина рішила, що небезпека загрожує її тітці Мері і з її вигляду можна було припустити, що вона цьому скорилася. Проте вона жалкувала, що я набув годинник і нарікала на мою пристрасть заповнювати помешкання всілякими невартими речами.

А годинник уже далі вибивав тринадцять разів, пророкуючи смерть не тільки всім нашим своякам, але й сусідам.

Кілька місяців зперги він цілими днями тільки те й виробляв, аж поки нам те вибивання не остогидло а навколо нашої хати не залишилося ані одної живої душі.

Тоді він, як видно з власної волі вирішив покінчити з цим і почав собі безжурно вибивати тринять і сорок один разів. Найулюбленішим його числом було 32, але інколи він вибивав, і

Політика о. Ількова
на прощі в Ченстохові.

Краківський „ІКЦ" (ч. 340 з 9-го грудня ц. р.) вмістив статтю під таким промовистим наголовком: **„Русь у поклоні Королевій Польської Корони. — Руська молодь з о. Ільковом, майбутнім єпископом, на Ясній Горі. — В 300 роковини смерти святого мученика Йосафата Кунцевича"**. Стаття, написана у відомому стилі, починається так:

„У хвилині, коли святоюрський владика митроп. Шептицький шле демонстраційно зі Львова на Закарпатську Русь своє знамение відручне письмо до оперетового уряду о. Волошина і станиславівський єпископ Хомишин пише свої болісні й сумні рефлексії з часів української влади у Східній Галичині, ми є свідками вельми пророчистого торжества, що відбулося в Ченстохові з ініціятиви о. Ількова, майбутнього єпископа в Перемишлі."

Що це за торжество? Довідуємося зі статті, що військовий гр.-кат. декан, відомий о. Ільків, колишній посол до сойму, уладив прощу „млодзєжи рускєй, грецко-католіцкєй з Малопольскі" (розуміється, вояків) до Ченстохови, щоб там „у ступ Крульовєй Корони Польскєй" вшанувати св. мученика Йосафата Кунцевича з нагоди 300-ліття його смерти.

При цьому „ІКЦ" підкреслює, що культ того святого, який „згинув в обороні єдности грецької східної церкви з католицьким костелом" і який „розвивав свою діяльність у Польщі", „проходить у греко-католицькій церкві в Галичині майже без враження і життям та діяльністю св. Йосафата не цікавиться навіть греко-католицьке духовенство". Як причину цього „ІКЦ" подає „політичні, не релігійні огляди" і тому в його очах о. Ільків має велику заслугу, що звернув особливу увагу на витебського мученика.

Мабуть не треба писати про те, кілько є правди в тому твердженні „ІКЦ", що гр.-кат. духовенство не цікавиться життям і діяльністю св. Йосафата. Якби так автор статті був цим поцікавився — повинен був це зробити, коли хотів про це писати — то був би довідався, що українська Церква і ціле громадянство дуже торжественно і величаво святкувало 300-ліття смерти св. Йосафата, що є велика українська література про того святого, що гр.-кат. Церква має спеціяльні молитви до нього і спеціяльне свято в його честь. Але „ІКЦ"-ові треба було написати, що українська Церква й українське громадянство з політичних оглядів ігнорують св. Йосафата, то й написав, не турбуючись, чи це згідне з правдою чи ні. Треба було йому написати, щоб піднести велику заслугу о. Ількова за те, що память св. Йосафата він вшанував на Ясній Горі і — як це виходить зі змісту статті — далекий від політичних оглядів.

Як виглядає ота далекість від політичних оглядів, які „ІКЦ" закидає всьому українському духовенству, видно з промови о. Ількова, яку він виголосив до одної частини прочан, що спізнилися зі своїм приїздом з Галичини. Їх привитав о. Ільків „знаменною — як каже „І. К. Ц." — промовою", якої деякі уступи наводить:

„Дорога молоде! Як представники громадянського і релігійного життя Підкарпаття ви не могли в пору прибути на сьогоднішне торжество в честь св. Йосафата. Це сталося не з вашої вини, хлопці. Знаю, що прибігаєте сюди як заяці, переслідувані своїми ворогами, які часто не знають, що роблять. Протиставтеся рішуче організованому там теророві. Ідіть до боротьби з заколотниками ладу і спокою в краю, визволіться зпід опіки сумнівних провідників, що раптом появилися на Підкарпатті.

„Будьте хоробрі. Здобувайте підкарпатське село для Христа і його заповідей. Беріть приклад з життя і боротьби св. Йосафата, якого ми тут у Ченстохові сьогодні вшанували. Прийде ще той час, коли з німецької землі, куди вивезли його непокликані опікуни в порозумінні з німцями, спровадимо його чудотворні мощі до краю і тоді вже не будете спізнятися на його торжество.

„Не дайтеся втягнути в ніякі авантури, тимбільше до захвалюваної заграничної диверсії, про яку там побалакують доморослі „провідники зрізаних голов", а котрі, якби прийшло що до чого, вивтікають у пору за границю і ви залишитеся на долю й недолю.

„Отже коли тупі голови, особливо на львівському бруку, називають нашу селянську організацію на Підкарпатті та її мозольну тиху працю для народу „Ільківщиною", що служить чужим чи сперта на чужій силі, отже шкідлива нашому народові... то це брехня і фальш."

Це тільки дрібна частина політики, що її завів о. Ільків на прощі у Ченстохові.

Зі статті не можна збагнути докладно, хто, яка молодь, з яких сторін, та кілько її взяло участь у тій прощі, чи це були тільки вояки, чи й цивільні. „ІКЦ" подає, що тоді саме виголосили промови ще й представники стрийської округи і Лемківщини, які заявляли, що „незабаром руський люд зариглює двері своїх церков перед тими, що не памятаючи слів Христа, роблять з них наче коршми й осередки протидержавних демонстрацій".

Ясна річ, що ціла промова о. Ількова і ті інші згадані промови не вимагають коментарів. Можна тільки замітити, що „номінація" о. Ількова перемиським єпископом на сторінках „ІКЦ" виглядає менш-більш так, якби ми заіменували автора наведеної статті — мікадом.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

Що писало „Діло" 50 років тому.

Вівторок, 11. грудня 1888.

ПАКТ ПЯТЬОХ...

„Льондонська „Фіненшіел Ньюз" подала таку дуже сензаційну вістку: В Берліні готовлять плян, щоб Туреччину забрати в кураттелю в подібний спосіб як Єгипет. Спільними кураторами були би Англія, Німеччина, Франція, Австрія й Італія. Опір султана дався б тим переломити, що він дістав би щедру річну пенсію. Ініціятиву до цього проєкту — кажуть — подав кн. Бісмарк, який також заходиться особливо коло нього з політичних і фінансових оглядів.

„Не можна ані хвилини сумніватися — пише „Діло" — що ця вістка, хоч і яка оригінальна, зовсім безпідставна. В якій цілі її пустили в світ, можна легко зрозуміти, коли звернути увагу на ту обставину, що між прибраними кураторами нема Росії, яка чейже також мала би чимале право до куратели".

„ПІДВОДНИЙ КОРАБЕЛЬ".

„У Франції збудовано згідно з пляном П. Зеде, директора корабельних варстатів, підводний корабель, що може поринути в воду і перебути там кілька годин. Цілий механізм корабля порушає електрична машина. Знані досі підводні кораблі порушались при помочі парової машини тому завжди якась частина комина мусіла виставати понад воду. В новім підводнім кораблі знаходиться згущений воздух, тому кілька людей без ніякої небезпеки втрати життя видержить кілька годин під водою. Перші проби з тим кораблем знаменито повелися і коли цей винахід покажеться практичним то з тривогою повинні глядіти на нього держави, що побудували дорогі панцирні пароходи".

всі сорок девять ударів (більше сорока девяти він ніколи не вибивав), чому не знаю, але факт, що не вибивав.

Одного разу він вибивав за одну годину три чи чотири рази, іншим разом так за ціле полудне його не почуєш.

Такі годинники називаються вередливими та дивачними.

Час до часу мені впадала до голови думка віддати його до направи й зробити з нього правдивий поважний годинник, який знає свій час, але якось я до нього звик і полюбив у ньому оце глумливе, призирливе відношення до часу.

Пошани до часу він не мав найменшої і начебто навмисне плутав. Наприклад пів до третьої він вибивав 34, а за двацять хвилин лише один раз.

Може й справді він почав нехтувати своїм паном і хотів це йому дати відчути. Кажуть, що пан ніколи не стане героем для свого слуги. Можливо, що й суворий час з його закамнілим обличчям здається мутньому зорові його старого слуги безсилим, недовговічним і смертним — лише трохи більш довговічним, ніж інші і — тільки. Можливо, що цей годинник, витикуючи стільки років зчерги, пересвідчився про нікчемність цього часу, який в уяві здається нашому людському зорові таким великим і могутнім.

Можливо, що злобно вишкірюючи зуби і вибиваючи по трицять і сорок ударів, вони до нього кажуть: „Агов! Я тебе, добродію час, знаю! Хоч ти й здаєшся богоподібним і грізним, але поправді то що ти як не омана-мрія, така як і ми всі? Навіть, ще менший, бо ось ти минув і тебе нема. Не бійтесяж його, безсмертні люди. Час і лише тінь світа на тлі Вічности".

Переклав **Ф. Гай-Гаєвський**.

Національний дух і християнська мораль
— провідними ідеями нового чеського шкільництва.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ ШКІЛ У НОВІЙ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

6.000 УЧИТЕЛІВ БЕЗ ПОСАД.

Чеський міністр освіти д-р Капрас дав представникові чеського інформаційного бюра інтервю, в якому зясував актуальні питання, які стоять перед його ресортом.

Найважче питання: де примістити 6.000 учителів народніх і горожанських шкіл зі Судетів, Карпатської України та Словаччини? На це годі найти розвязку без редукції замужніх учительок. Серед середньошкільного учительства зменшення державної території не викликало такої гострої кризи.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ ШКІЛЬНИЦТВА.

Виявилося, що мережа шкіл нерівномірна — треба дати більше шкіл бідним околицям. Прийдеться поліпшити опіку над сільською дітворою, основуючи захоронки.

Коли йде про високі школи, правничі студії продовжать до 9-ох семестрів.

ДЕРЖАВНИЙ ГЕРБ І ХРЕСТ.

Провідною думкою чеського шкільництва мусить стати національний дух та християнська мораль. Це вимагає ревізії підручників, програм, обовязкових лектур. Відновлюючи свою державу, мусять чехи вернутися до традицій з минулого, коли то духовенство й учительство довело до національного пробудження.

Для прикраси шкільних саль вводить друга республіка лиш два символи: **хрест і державний герб.**

У ПРАЗІ ЗАЛИШИТЬСЯ НІМЕЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ І ПОЛІТЕХНІКА.

Свого часу появилась була вістка, що німецький університет і політехніку перенесуть з Праги, мабуть до Австрії, але ця вістка виявилася неправдивою. В обох високих школах почалися вже виклади й іспити. Всіх професорів неарійців усунено.

ЧЕСЬКІ ШКОЛИ У СУДЕТАХ.

Генляйн як комісар Судетів наказав отворити чеські меншинні школи у Судетах. У Райхенберґу повстане окремий реферат чеського шкільництва.

Справу чеських шкіл у Німеччині та німецьких у Чехії урегулював договір між обома державами.

Єгипетський уряд не візьме участи у конференції круглого стола
якщо туди не запросять великого муфтія.

Як повідомляють з Каїра, єгипетський уряд погодився взяти участь у льондонській конференції круглого стола лиш під умовиною, що туди запросять великого муфтія Єрусалиму.

ЖИДІВСЬКА АҐЕНЦІЯ ПРОПОНУЄ ЖИДІВСЬКО-АРАБСЬКИЙ ПАРИТЕТ?

У Єрусалимі [illegible] поголоска, що жидівська аґенція [illegible] на конференції круглого стола паритет у Палестині: жидів мало би там бути стільки, що арабів. Така розвязка обмежилаб еміграційні можливости жидів до 400.000, тому вона викликала гостру опозицію в жидівських націоналістичних колах, які атакують жидівську аґенцію.

Ділом ушануйте память тих, що своїм [illegible] та терпінням [illegible]

Економічний огляд.

Участь Німеччини та Італії в торговлі придунайських і балканських держав

Становище, що його зайняла Німеччина у відношенні до нової Чехословаччини, зокрема до Карпатської України, викликало чимало міркувань і здогадів політичного й економічного характеру. „Німеччина хоче опанувати господарсько наддунайську кітловину і Балкан", і „Німеччина хоче створити Велику Україну, щоб її економічно експльоатувати, та хоче опанувати береги Чорного Моря" — ось дві домінальні думки в крикливому хорі, що майже скрізь лунає.

Договір Праги з Берліном, у якому передбачено будову **автострад** (одної із Бреслява до Відня, другої — „схід-захід" вздовж Карпат до Румунії через Карпатську Україну) і **каналу Одра-Дунай**, а що найважніше — передбачені в договорі **права Німеччини** в експльоатації тих автострад і каналу (спільна німецько-чеська власність) — вказують, що Німеччина справді льокує свій політично-економічний інтерес на сході та південному сході Европи.

Опінія світу чимало зацікавлена в тому, як буде виглядати експанзія Німеччини на наддунайські терени і на Балкан, перехрещуючись там з експанзією Італії, німецького партнера з „осі Берлін-Рим". Та статистичні цифри говорять про те, що Німеччина торговельно **сидить уже твердо** в краях південно-східної Европи, куди твердіше, ніж Італія. В „Кельн. Цайтунг", у статті міланського дописувача, читаємо ось-такі цікаві цифри за 9 місяців цього року про участь Німеччини (разом з Австрією) і Італії в закордонній торговлі Угорщини, Румунії, Болгарії і Греції:

	Привіз		Вивіз	
	з Нім.	з Італії	до Нім.	до Італії
Угорщина	42.5	7.5	40.2	13.0
Румунія	51.4	1.4	27.8	5.9
Болгарія	66.8	0.6	51.0	3.6
Греція	24.7	0.6	38.7	1.7

Ця табличка прекрасно ілюструє торговельну залежність південно-східної Европи від Німеччини. Що ця залежність може тільки зрости після будови згаданих двох автострад і каналу Одра—Дунай — про це не можна сумніватись.

Від ліберально-демократичної до авторитативної господарки в Чехословаччині.

В ЧСР не тільки в політиці скінчився ліберально-демократичний устрій, але і в економічному житті. **Зосередження господарської диспозиції** — ось характеристична риса нової економічної політики в державі чехів, словаків і карпатських українців, очевидно зі збереженням автономічних прав цих народів.

Обговорюючи цю новину в перебудові Ч. С. Р. чеська преса підкреслює **недостатки** дотеперішнього ліберально-демократичного ведення господарства. З одної сторони воно підтримувало і підсичувало клясові егоїстичні інтереси робітництва, з другої — помагало підприємцям забувати часто на інтерес загалу. Також кожночасні уряди в Празі, що складались із людей, залежних від численних партійних інстанцій, не могли спромогтись на рішення, які гармонізували б з інтересом цілости.

Нова політична і господарська ситуація після болючої територіяльної ампутації і перебудови держави на основі засади федералізму вимагає в ділянці господарства ще більше ніж досі строгого передумання, непохитних і доцільних рішень та докладного їх виконання. Не тільки приятелі ЧСР, але й її противники признають, що лікування ран після операції відбувається там з великим знанням справи, з твердою послідовністю і тверезим розумінням нового стану. Орієнтуючись на основі голосів преси можна всеж доміркуватись, що приймаючи нові форми економіки, Прага не думає попасти в крайність і позбавити своїх громадян економічної свободи. Авторитативний господарський режім тільки обмежить цю свободу, кермуючись вимогами теперішньої ситуації всередині і назверх. Він примусить одиницю, робітника і підприємця, координувати свій інтерес з інтересом загалу і перебудованої держави, дбаючи, щоб на перехрестях тих інтересів не повставали шкідливі конфлікти. „Авторитативний провід — як читаємо в одній чеській ґазеті — не буде бачити в кожному своєму рішенні з престижевих причин рес юдіката, але буде старатись шанувати нарушені інтереси при помочі гармонійних засобів".

Нема сумніву, що авторитативний господарський режім, започаткований тепер у Празі, чимало зразків черпає і черпатиме з III. Німеччини, хоч і там ще не все в економіці стійне, про що пишемо сьогодні в окремій нотатці.

—o—

З економічної літератури.

Д-р Евген Храпливий: КАРПАТСЬКА УКРАЇНА В ЧИСЛАХ. Львів 1938, стор. 44, форм. 16-ка.

Заздримо нераз чужинцям, коли станемо перед книгарською виставою і побачимо низку книжок на строго-актуальні теми. Ледви трапилась якась подія і гляди: вже десятки авторів пише про неї, нераз навіть грубезні томи. Буває — питаєтесь себе, коли встиг той чи інший автор написати так багато, ще й зібрати потрібний матеріял?

В нас, українців, не так. Входити в причини — це значить розписуватись широко. Отже досить ствердити факт. Таким фактом є ось тепер брак у нас літератури (поза ґазетними статтями) про Карпатську Україну, що зосередила тепер на собі всю увагу українського громадянства і багато з уваги світу.

Тому добре сталося, що видавництво „Нове Село" видало цикль статтей, друкованих недавно в „Ділі", яких автором є д-р Евген Храпливий. „Карпатська Україна в числах" — це тема вдячна і дуже актуальна. Цікаве і важне питання про господарську життєздатність Карпатської України, зродило і в нас сумнів: чи встоїться Карпатська Україна, що — мовляв — така вбога під господарським оглядом? Брошура д-ра Храпливого розвіває ці сумніви, виказуючи саме на основі цифр, що „Карп. Україна є краєм, який має всі виглади вести самостійно своє **життя і свою господарку**" (див. „Висновки"). Не без здивування читаєте таке, що „аґрарна структура на галицько-волинських землях, зокрема у Сх. Галичині, куди гірша, як у Карпатській Україні" (ст. 28) та й інші речі, про які наш загал здебільша не знає. Тому книжечка, про яку пишемо, заслуговує на те, щоб її прочитав цей загал. Те, що книжечка ще написана перед обкроєнням Зак. України в користь мадярів (не перша річ, що принесла дальше зацікавлення нашого громадянства політичною ситуацією Закарпаття), не зменшує занадто її вартости, хоч очевидно подані числа сьогодні виглядають дещо інакше.

В брошурці до тексту додана мапа і 18 ілюстрацій. **Н.**

СВІТОВА ХРОНІКА.

ЗВІЛЬНЕННЯ ОБРУЧІВ Т. ЗВ. ВЯЗАНОЇ ЕКОНОМІКИ В НІМЕЧЧИНІ.

В Німеччині заповідають [illegible] зміни в економічній політиці уряду. Уряд хоче скинути з себе частину обовязків і компетенцій на приватне господарство [illegible] інституціями [illegible] самоврядування. Держава виступатиме [illegible] господарського самоврядування. Держава [illegible] в майбутньому тільки там у ролі [illegible], де [illegible] між приватне господарство. Паралельно з переходом деяких державних функцій на прив. господарство відбюрократизується господарське життя, яке досі через бюрократичні методи завдало деяких шкід (гальмування надрядними установами достав, пізнені девізові приділи, тощо). В відготові є поліпшення умовин праці і техніки побору податків (без їх підвишки) та деякі пересування в виробництві. Дотично цього останнього — то свою увагу хоче Німеччина пересунути тепер від зброєння більше на **раціоналізацію і механізацію промислу, зокрема також** на публічні інвестиції, які часово залишила вона, беручись до пильніших завдань. Завдяки збільшеній раціоналізації і механізації промислу сподівається Німеччина в обтяженому тепер повному затрудненні свого населення збільшити господарську інтенсивність на 10—20 відсотків. — Згадати треба ще про рішення при уділюванні достав звернути увагу тепер більше на малі і середні підприємства, бо великі і так уже переґружені.

Німецьке господарство відчуває тепер тенденції, що збільшують кошти виробництва. Це змушує шукати покриття для них у поліпшенні виробництва, у прискоренні господарського темпа. До цього треба звільнити обручі, які стискають німецьке господарство в обставинах т. зв. „вязаної економіки" і дати можливість приватній ініціятиві легше рухатись.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА

АМНЕСТІЯ ДЛЯ КАРНО-СКАРБОВИХ ПРОСТУПКІВ КІНЧИТЬСЯ 10. Ц. М.

Саме минає речинець, який установило міністерство скарбу, для тих, що хочуть скористати з амнестії і зголосять свої карно-скарбові, девізові чи податкові проступки, яких допустились у той спосіб, що вивезли своє майно за кордон, тримають його там і не зголошують податковим властям. Проступникам, які до 10. ц. м. не зголосяться в Банку Польському, грозить кара вязниці до 5 років, гривна до 200 тис. золотих і конфіската незголошеного майна.

ПРОГРАМОВИЙ ДУАЛІЗМ У ГОСПОДАРСТВІ ПОЛЬЩІ.

П'ятнадцятилітній плян господарської розбудови Польщі, що його розгорнув **віцепрем'єр Квятковський** у своєму експозе в соймі 2. грудня ц. р., викликав [illegible] зацікавлення польської преси. Обговорюючи думки творця сучасної економічної політики Польщі — ця преса підкреслює рівночасно розходження, які зарисувались між думками інж. Квятковського: думками шефа Озон-у, **ген. Скварчинського** і віцемаршалка **Венди**. Тоді, коли віцепрем'єр заступає конечність розбудовувати господарство Польщі без надмірного поспіху, „рівним маршом" — як він висловився, не беручи за зразок Німеччини, Італії чи Совєтів, то два згадані достойники Озон-у домагаються сильних, інтензивних потягнень, маючи на увазі великі інвестиції і відважні фінансово-кредитові операції.

„Ц. Ґазета Гандльова" — підкреслюючи цю розбіжність думок і питуючи при тому голос „Ґазети Польської" пише: Ясно, що виступають тут одночасно дві різні доктрини і змагання. Не є вони оригінальні, бо віддавна вони відомі в економії і в практичному житті. Нове й оригінальне є те, що виявились одночасно і рівнобіжно в тісно звязаних зі собою політичних кругах.

Польська преса загально оцінює це як розбіжність між [illegible] демократичних пережитків [illegible] — мовляв — уряд Складковського і між [illegible] тоталітарних зразків та бажанням впровадити їх на ґрунт суспільного господарства Польщі.

—o—

З нашої кооперації.

ПЕРШІ ВИСТАВИ КООПЕРАТИВНОЇ ФІЛЬМИ.

Перші вистави кооперативної фільми „До добра і краси" принесли повний моральний і матеріяльний успіх. І так дня 29. XI. н. р. два висвітлення фільми в Долині. 1. XII. три висвітлення відбулися при участи 300 осіб, 3. XII. одно висвітлення у Калуші при участи 250 осіб, 4. XII. три висвітлення в [illegible] при участи 550 осіб. Висвітлення у [illegible] при участи 1.070 осіб. Показалася дуже успішною практика — робити перші покази для шкільних дітей, які пізніше роблять [illegible] для фільми серед старших.

НАШІ ВИДАВНИЧІ КООПЕРАТИВИ.

В членах Ревізійного Союзу Українських Кооператив є тепер 12 видавничих кооператив, які начислюють 2.148 членів. Між членами 80% — це умові працівники і вільні професії. Власних фондів видавничі кооперативи мають 93.702 зол., чужих 313.704 зол. Торги наших видавничих кооператив дали за 1937 рік 58.224 зол.

Сторінка без політики.

Ілюстрації на подушках.

Один американський фабрикант подушок на тапчани випродукував недавно серію подушок, яких пішви були крикрашені портретами найпопулярніших фільмових зірок.

Ті подушки мали такий великий успіх серед американської публики, що їх просто до кількох днів розхопили. Дотепний фабрикант хотів випустити чергову серію ілюстрованих подушок, одначе мусів свого пляну відпекатися, бо фільмові зірки домагалися доволі соленого відшкодування за право поміщувати їх портрети на пішвах.

Тому фабрикант приготовив серію подушок прикрашених іншого роду ілюстраціями. Ті пішви мають теж чималий успіх. Тапчан, закинений такими подушками викликує незвичайно оригінальне враження та пригадує собою сторінку ілюстрованого часопису.

Смерть автора сензаційного тріку.

В Англії помер недавно штукар Персі Тома Сельбіт, який придбав собі велике майно винаходом тріку, який свого часу викликав величезну сензацію у всіх мусікголах та цирках.

Трік Сельбіта викликував завжди на глядачах величезне враження. Той трік спирається на тому, що буцімто перепиловують жінку, приміщену у деревляній скрині. Коли той трік побачив одного разу король Юрій V., просив маґіка, щоб той пояснив йому, на чім спирається той трік. Та Сельбіт відповів, що він навіть королеві не може зрадити тайни, бо таке собі прирік.

Тепер цю тайну знає уже кілька інших штукарів. Як вони до тієї тайни дійшли, годі відгадати.

Три жінки в житті Ататюрка.

Ніякого короля, ніякого президента не звеличували жінки так гаряче, як недавно помершого президента і творця новітньої Туреччини Кемаля Ататюрка. Автім нема теж і чому дивуватися, бо ледви чи якийсь інший державний муж зробив стільки для жінок, що Кемаль Паша. Одним відважним та рішучим рішенням визволив він турецьку жінку з гаремових оков та вчинив її відразу повноважним громадянином. Тому теж сотні тисяч турецьких жінок звеличує його. Проте лиш три жінки відограли більшу ролю в житті недавнього турецького диктатора. Ці жінки — це його жінка, його мати і його прибрана донька.

Македонська селянка.

Мати Ататюрка була звичайною македонською селянкою. Вона не вміла ні читати, ні писати. Проте відзначалася незвичайно бистрим, здоровим розумом і глибокою релігійністю. По ній залишилися були Кемалеві такі прикмети: невичерпана енергія, здорові глузди та глибокий погляд його сталевих очей.

Вершком мрій його матері, жінки скромного митного урядовця зі Солуня було те, щоб побачити свого сина у священичому одязі. Малого Кемаля віддали до релігійної школи і він вже по році знав на память цілу арабську азбуку та захоплював свою матір, рецитуючи їй вечорами версети з Корану. Та одного дня хлопчина зворохобився і заявив, що до школи не піде. У ньому пробудився тоді вперше турецький націоналіст: навіщо гайнувати час на науку чужої мови? Він хотів учитися по турецьки.

Турок може бути тільки воїном.

Коли батько стратив посаду митного урядовця і зайнявся торговлею, хотів спершу примістити сина в себе. Та дітвак обурився на батьківську пропозицію: „За ніщо у світі. Торговля — це саме професія для греків, вірмен та іншого шумовиння. Турок може працювати тільки на ріллі, або стати воїном".

Свій плян він негайно зреалізував, бо здав із відзначенням іспит до кадетської школи, а його незвичайний талант запевнив йому безплатну науку у військовій школі. Мати приймає рішення сина з резиґнацією. Адже військова служба — це теж свого роду служба Аллахові. Адже можна боротися з невірними.

Не мешкав із матірю.

Коли Кемаль скінчив 19 літ, став підпоручником. Тоді він спровадив свою маму до Стамбулу, винайняв їй дімок на передмісті, одначе сам не мешкав з мамою. Свою постанову він так оправдував:

Хоч я дуже шанував свою маму, проте не міг я з нею мешкати, бо тоді я опинився би у трудному положенні. Я мусів би, або її слухати, або легковажити її поради. А якже-ж міг я її слухати, коли вона жінка 25 літ від мене старшою — чи не був би це поворот до минулого? А не слухати її — це означало хвилювати й турбувати матірне серце, турбувати маму, що була ідеалом всіх чеснот, які має селянка та ніжности почувань великої дами.

Розлука.

Автім життя й так розділило Кемаля та його матір. Його заслали за неслухняність у глибину Арабії, вона вийшла знову удруге за багатого купця з Родосу. Відтак прийшла війна, що її зруйнувала, а йому придбала славу. А після війни стара мати, що знову повдовіла, осліпла і приймає у своїм біднім домі на передмісті Константинополя свого сина, за яким женеться погоня султанських воїнів. Йому закидують ворохобню. Та мати не надумується довго й благословить сина на такий незрозумілий для неї та одночасно небезпечний для сина шлях. Згодом Кемаль Паша цілий свій пізніший успіх приписував благословенню своєї матері і коли в пізніших роках ставили у Стамбулі памятник республики, Кемаль велів надати йому вигляд своєї матері.

Еманципантка.

Лятіфе Ганум, жінка Кемаля Ататюрка була дочкою багатого купця зі Смирни. Вона виросла в католицькім монастирі, знала багато творів европейської літератури і тужила за волею та знанням, якого не могла їй дати батьківщина. Тому вона виїхала підчас війни до Швайцарії, покінчила там право та вивчилася 10 мов. Коли згодом вона вертається до Смирни, стає найзавзятішою змагункою за визволення турецької жінки. У той час доходить уже до неї слава Кемаля Паші, якого назвали „Ільдерім", значить „Перун". Лятіфе вірить у нього, як у спасителя Туреччини, йде за ним в гори, де Кемаль, покинений своїми прихильниками, скривається без війська, без грошей і без надії на краще завтра.

Кохання й розлука.

Лятіфе віддає Кемалеві своє майно до диспозиції та саму себе. Вона стає його жінкою, бере участь у воєнних акціях та у праці над реорганізацією держави аж укінці в 1924 р. вїзджає тріюмфально, із відслоненим лицем, поруч свого мужа до Стамбулу та приносить свободу не тільки Туреччині, але й турецьким жінкам.

Та небавом між нею та мужом приходить до роздору. Лятіфе заздрісна аж до безтямности, уладжує своєму мужеві прилюдну заздрісну [illegible] Кемаль її проганяє. Згодом приходить між ними до порозуміння, одначе вона далі мешкає окремо і по якомусь часі виїздить за кордон. Там після розводу з Кемалем, вона знову виходить заміж. Кемаль Ататюрк завжди згадував її теплим словом та вислав їй навіть пребогату ренту.

Саґіба Ґоґем.

Третьою жінкою, що відограла немалу ролю в житті Ататюрка була його прибрана донька Саґіба Ґоґем. Кемаль прийняв її за свою разом із кількома іншими дітьми. Дівчинка, що відзначалася не лиш красою, але дотепом і відвагою, стала небавом улюбленицею Ататюрка. Вона присвятилася летунству й може похвалитися, що саме вона стала першою жінкою — військовою летункою. Вона має тепер 22 роки. Підчас недавнього повстання курдів вона особисто вела літак Ататюрка. За її посередництвом ішли радіові прикази для 30-тисячної турецької армії. Саґіба Ґоґем має ступінь сотника. Кілька днів перед своєю смертю Ататюрк надав їй найвище летунське відзначення, т. зв. „діямантові крила".

Тепер ця славна летунка поважно захворіла. Підозрівають навіть, що вона наложила на себе руку після смерти прибраного батька. Одначе лікарі не тратять надії, що їм вдасться вдержати її при житті.

—o—

ІМПЕРІЯЛЬНА РЕВМАТИЧНА РАДА

Вогке англійське підсоння спричинює те, що кількість хорих на ревматизм в Англії більша, як в якомунебудь іншому краю. Ця проблема така важна, що створено окрему імперіяльну Ревматичну Раду, якої предсідник лорд Гердер проголосив недавно вислідн співпраці з адміралітцією яка намагалася цю проблему прослідити в англійській фльоті. Бо ще у початках цього століття ревматизм був справжньою пошестю королівської фльоти.

Поправа умовин життя в казармах, раціональний харч та лікарська опіка дали значну поправу, але все таки цієї недуги не вдалося зовсім викорінити. Тому теж створено окремий науковий фонд імперіяльної Ревматичної Ради, щоб якслід прослідити причини та способи лікування тієї недуги.

—o—

ЖИТТЯ ЛЮДИНИ КОЛИСЬ І СЬОГОДНІ

Французький учений Вальоа дослідив [illegible] черепів прастарих людей і означив довготу їхнього життя на основі зросту швів черепа. Показалося, що одна третина до половини людей жила усього до 20 літ, друга така частина доживала до 40, тільки 3 особи пережили 50 років. Ці досліди виказали також, що не так як нині, передісторичні жінки жили коротше ніж мужчини.

—o—

КВІТИ, ЩО ЖИВУТЬ РІК.

Американський ботанік Ла Рі з університету в Мічіґен винайшов цікавий спосіб, як утримати живими рік квіти, що звичайно вянуть по кількох днях. Квіти треба передовсім здезинфікувати від бактерій та інших шкідників, занурюючи їх у водному розчині брому на 5—10 [illegible] Потім треба їх дати до розчину аґару з додатком цукру та мінеральних солей. Тоді квіти не тільки живуть, але навіть їх били ростуть і пускають корінці.

БОКСЕР, ЩО ВІДПОЧИВАЄ В МОНАСТИРІ

Відомий англійський боксер Боні [illegible] який був кілька літ мистцем боксу у [illegible] вибирається тепер до одного з монастирів на [illegible] довший побут. Він рішився на такий крок, бо хоче відзискати фізичні сили та рівновагу душі.

Боксер заявив, що гострий спосіб монастирського життя буде для нього найкращим трампліном до нових виступів та до заслуженої кар'єри.

За гідність і працю українських журналістів.

(Комунікат ТОПІЖ-у).

Місія українського друкованого слова в нинішніх часах особливо велика, складна і важка. Українські діячі пера несуть на собі тягар величезної громад. відповідальности і тому репрезентаційна та станово-професійна організація українських діячів пера, якою є Товариство Письменників і Журналістів, мусить особливо пильно стежити за всіми позитивними та неґативними проявами у світі української літератури і преси. Через те важаємо своїм обовязком подати до прилюдного відома подію, яка склалася в останньому часі, при чому мусимо висловити своє становище до найважнішої професійної справи українських журналістів і звернутися до українського громадянства з просьбою підтримати нас морально.

8-го листопада ц. р. Управи Союзу Українок та Дружини ім. княгині Ольги прийняли на спільному засіданні протест проти одного пасквілю у „Комарі", в якому під адресою голови Союзу Українок був закид, що вона з матеріялістичних причин примазалась до українства, та під адресою українського жіноцтва, що воно дає себе водити на паску. Не входячи в мерітум тієї справи, зазначуємо, що Рада ТОПІЖ-у передала деякі недавні виступи „Комаря", між ними згадане число, на розгляд судові Товариства. Названі жіночі організації наприкінці свого протесту візвали своїх членів „витягнути консеквенції супроти В-ва п. Івана Тиктора". Друкуючи той протест, „Українські Вісти" — на наш погляд непотрібно звернули увагу, що в Управі тих жіночих організацій находяться також жінки трьох редакторів Видавництва „Українська Преса". На другий день п. Іван Тиктор зажадав від пп. редакторів Едварда Козака, Михайла Струтинського та Ярослава Шавяка, щоб їхні дружини під загрозою санкцій супроти їх чоловіків склали окрему заяву у справі згаданого протесту, даючи їм на це кілька годин часу. Коли це не сталося, п. Іван Тиктор з місця припинив їх в урядуванні та заборонив вступати до домівки Видавництва. Всі дальші заходи, щоб звільнених редакторів прийняти назад до їх праці, не дали позитивного висліду. Тільки ред. Е. Козака п. І. Тиктор завізвав назад до праці, заявивши, що не має до нього претенсій, бо його дружина є тільки заступницею виділової в Союзі Українок, а він сам уже потерпів, бо Рада ТОПІЖ-у припинила його, як редактора й рисівника „Комаря", у членських правах. П. Іван Тиктор не хотів признати факту, що його піднесли пп. Шавяк і Струтинський, що первісна резолюція Управ обох жіночих організацій була багато гостріша та що її злагіднили саме на домагання жінок редакторів В-ва „Українська Преса". Він не погодився теж на проект декларації пп. Струтинського і Шавяка, в якій вони прилюдно хотіли ствердити, що стоючи на становищі рівноправности жінки — не відповідають за поставу своїх дружин у політично-суспільних справах, яка випливає з їх поглядів на громадські явища, та що на ту поставу не мають ніякого впливу; не прийняв теж до відома проекту заяви, яку вони хотіли скласти на письмі для внутрішнього вжитку Видавництва, що вони про дану резолюцію жіночих організацій раніше не знали, на становище своїх жінок не впливали та зі змістом резолюції не погоджуються. Первісно п. Іван Тиктор вимагав, щоб жінки всіх трьох редакторів (потім тільки двох) виступили взагалі з Управ названих жіночих організацій, потім цієї справи вже не порушував, відкидаючи взагалі можливість повороту названих редакторів до праці у Видавництві. Двом делегатам Ради ТОПІЖ-у, яка з власного почину запропонувала своє посередництво у мирному полагодженні справи, п. І. Тиктор заявив, що він посередництва не потребує, бо справа вже полагоджена і він до редакторів з приводу тієї резолюції жіночих організацій претенсій не має, але до праці прийняти їх не може. До нічого не довело теж посередництво одного громадянина-адвоката; на пропозицію стрінутися безпосередньо з видаленими редакторами — п. Тиктор заявив, що він з ними говорити не хоче. Врешті 28-го мин. міс. передав їм формальне виповідження праці на письмі, подаючи як причину „реорганізацію Видавництва".

Рада Товариства Письменників і Журналістів повідомляючи, що з свого боку вичерпала всі засоби, щоб урятувати двом своїм членам їх фаховий варстат праці, на превеликий жаль — без успіху, — рішуче протестує проти того, щоб видалювати професійних журналістів без ніякої з їх сторони вини та з фіктивної формальної причини. Рада ТОПІЖ-у ствер[джує, що] непевність завтрашнього дня укра[їнського жур]наліста триватиме так довго, поки не буде заключений збірний договір праці між професійною організацією українських журналістів, якою є ТОПІЖ, та українськими пресовими видавцями, з гарантією стабілізації журналістичної праці, щоб не можна було з дня на день, з мотивів тільки видавцеві відомих і догідних, видалювати журналістичного працівника. Однак ствержуємо з притиском, що ані збірного договору праці не можна буде у світі української преси перевести, ані ніяким іншим способом запевнити українському журналістові відповідних моральних умовин праці та пошани для їх осіб і виконуваних ними обовязків, коли вони самі, українські журналісти, збірно як журналістичний стан, та в поодиноких пресових видавництвах, як журналістичні гурти, не будуть солідарно дбати за престіж свого звання та охорону своїх професійних прав, коли вони самі не виборять собі такої атмосфери праці, щоб не можна супроти них поводитись образливо та самовільно. У даному випадку Рада ТОПІЖ-у з признанням підносить становище нашого члена п. Святослава Гординського, який відмовився сам та в порозумінні з своєю другою професійною організацією АНУМ прийняти посаду на місце ред. Е. Козака, чи головно причинився до повернення цьому останньому його попередньої праці. Зате Рада ТОПІЖ-у вважає своїм обовязком напятнувати становище п. посла д-ра Павла Лисяка, колишнього професійного журналіста, який серед таких обставин, не поінформувавшись навіть про фактичний стан справи в ТОПІЖ-і, висловив відразу свою засадничу згоду прийняти звільнене становище головного редактора „Нового Часу", чим у значній мірі погіршив ситуацію видалених редакторів.

Рада ТОПІЖ-у з пристиском заявляє, що ані один член Ради та цілого нашого Товариства не ставиться ворожо до В-ва „Українська Преса", як такого, признаючи одночасно чималі заслуги Видавництва і його власника, п. Івана Тиктора, в поширенні українського друкованого слова у часописах і книжках та в отворенні поважної станиці, яка є варстатом праці для українських робітників пера, крім зайнятих у тому Видавництві численних інших сил. Рада ТОПІЖ-у вважає, що не тільки є місце в українському народі для всіх істнуючих українських пресових видавництв, для їх самовистарчального істнування, але що можна ті варстати праці і громадської діяльности ще значно поширити. Нам, професійним журналістам, залежить найбільше на тому, щоб кожну українську пресову станицю зберегти й розбудувати, не тільки з ширших національно-громадських мотивів, але і з того нашого вужчого мотиву, який каже нам дорожити кожним варстатом праці. Однак саме з тих мотивів залежить нам, щоб кожне пресове видавництво спіралося на дійсно тривких і здорових основах, а такими основами може бути тільки гармонійна громадська співпраця між видавцями і редакторами, себто така співпраця, яка не буде спіратися тільки на волі і настроях одного чинника та не буде залежна від вузько зрозумілого інтересу тільки одної сторони. Така співпраця може бути тільки тоді, коли редакційний персонал буде певний тривкости своєї праці, бо тільки тоді можуть проявлятися ті прикмети духа й характеру, які необхідні для дійсно творчої журналістичної праці і для добра цілого світа преси, однаково видавців як редакторів.

Рада ТОПІЖ-у звертається з покликом до українських видавців та всіх інших українських установ, щоб мерщій дали працю двом безробітним українським редакторам, які так несподівано і несправедливо втратили працю і хліб. Разом із тим звертається до всього українського громадянства з просьбою підтримати наші зусилля, які йдуть у тому напрямку, щоб запевнити професійним діячам пера, тим, що творять і формують українського духа, бодай мінімум прожитку та мінімум пристойних умовин праці.

РАДА ТОПІЖ-У:

Роман Купчинський — голова, д-р М. Стахів, — заст. голови, І. Кедрин — секретар, В. Софронів-Левицький — літерат. референт; І. Дурбак і д-р Е. Ю. Пеленський.

Просимо всі українські газети цей комунікат передрукувати.

Над могилою вірменського епископа

— польського патріота.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Д-р Йосиф Теофіль Теодорович, вірменсько - католицький архиепископ, що помер перед кількома днями в 74-р. життя у Львові, був родом з Живачева на Покутті. Гімназію скінчив у Станиславові, теольогічні студії у Львові і в дні 2. січня 1887 р. його попередник на архиепископсьім престолі архиепископом Ісак Ісакович висвятив його на священика. О. Теодорович був якийсь час сотрудником у Львові та у Станиславові, а в рр. 1890—97 вірменокатолицьким парохом у Бережанах. У 1897 р. покликали о. Теодоровича на становище гремільного крилошанина вірменської капітули у Львові. По смерти архиепископа Ісаковича вірменський клир вибрав 30. V. 1901 р. о. Теодоровича першим кандидатом на архиепископський престіл. На цій підставі папа Лев XIII. преконізував о. Теодоровича на львівського архиепископа вірменського обряду. 2. II. 1902 р. відбулося в архикатедрі висвячення архиепископа Теодоровича краківським кардиналом Пузиною.

Безпосередній попередник (архиеп. Ісакович), як і всі дальші попередники архиепископа Теодоровича, почували себе національно вірменами. Архиепископ Ісак Ісакович жив у приязних відносинах з українським духовенством і навіть брав участь у святочних відправах нашої церкви в часі, коли був вірменським парохом у Станиславові, зокрема виступив у східних церковних ризах на Йорданській відправі у Станиславові.

Зате архиепископ Теодорович відразу почув себе членом польської народности та польським архиепископом вірменського обряду. З [...] становища архиепископ Теодорович засідав у Галицькому Соймі у Львові і в Палаті Панів Державної Ради у Відні та прираховував себе до політики народових демократів. У тім звязку цікавився також справою розвязки українсько-польської проблеми. Своє становище до цієї справи архиепископ Теодорович дуже виразно зазначив з початком 1913. р., коли в Гал. Соймі приготовлялася компромісова соймова виборча реформа, якою займався тодішній намісник д-р Мих. Бобжинський. **Проти цієї компромісової виборчої реформи виступив був польський епископат під проводом вірменського архиепископа Теодоровича, осуджуючи основи проєкту виборчої реформи як „радикально-жидівські тенденції".** Це становище польського епископату спинило було дальші наради над соймовою виборчою реформою, а коли центаральний уряд у Відні зажадав, щоб польські епископи відступили від свого спротиву, то дістав на це відповідь архиепископа Теодоровича, що польський епископат не може відступити від своєї постанови.

Наслідком того галицький намісник д-р М. Бобжинський зголосив свою димісію, Галицький Сойм розвязано й аж по виборах нового сойму переведено компромісову виборчу реформу з початком 1914. р.

Архиепископ Теодорович працював для польської справи не тільки в Галичині. Вже в 1906. р. він їздив на похорон архиеп. Стаблевського в Познані, який стояв з німецьким урядом у боротьбі щодо науки релігії. **На цьому похороні архиепископ Теодорович виголосив патріотичну промову, в якій взивав польські матері, щоб витримали в боротьбі.** Дальший політичний виступ архиепископа Теодоровича

був у місяці червні 1917. р., в часі світової війни. Він виступив в австрійській Палаті Панів у Відні з промовою проти німецької політики, стаючи в обороні реституції зєдиненої Польщі. **Була це незвичайно відважна промова в обороні соборницьких змагань польської нації.**

По відновленні польської держави архиєпископ Теодорович був якийсь час послом до сойму з Підляша, а в 1922 р. став сенатором польського сенату. Але в короткому часі зложив цей мандат і перестав займатись політичними справами, увійшовши в колізію з Папським Нунцієм, м. і. щодо василіянської церкви при вул. Медовій ч. 16 у Варшаві, яку архиєпископ Теодорович обняв був по війні, але Папський Нунцій розпорядив віддати її оо. Василіянам.

Треба признати, що покійний архиєпископ ціле своє життя послідовно, відважно і пристрасно беріг інтереси польської нації, на кожному кроці обороняючи її змагання по лінії польського політичного максималізму.

К. Л.

Зїзд українських культурних установ у Хусті.

Під таким наголовком подали ми у вчорашньому числі вістку, що появилася у вечірній польській пресі, про те, що в Хусті почався зїзд українських еміграційних наукових установ з Праги, Берліна і Женеви. Не знаємо, з якого джерела згадані часописи ту вістку дістали, але вже на перший погляд видно було в ній плутанину, що не викликала довіря. Була там мова про те, що свого часу був у Празі український університет (вже вчора ми зазначили, що він є досі), була згадка про „Українські Дослідні Інститути" в Празі й Берліні (перелутано „Український Науковий Інститут" у Берліні з якоюсь установою у Празі, в якій нема У. Н. Інституту), але найважніше: подано, що у зїзді бере участь від уряду міністр Ревай, який саме у тому часі був у Празі, про що пишемо на іншому місці. Очевидна річ, що того самого характеру є й вістка про те, що з Польщі приїхало на той зїзд „двох доцентів" та один гімназійний учитель — українці. Хто саме?

Маючи свою думку про цю вістку, ми все-ж подали її, як зразок, які ріжні речі появляються тепер про Карпатську Україну, яка є так близько, та про яку так мало правдивого знають польські журналісти.

Дальші великі демонстрації проти Італії

у Франції та в Тунісі.

Авас повідомляє: В Тунісі дійшло до нових інцидентів. Коло 1.000 робітників зі залізничих варстатів у Сіді Фаталлях, зібралося на дворці в Тунісі та пішли під будинок італійського консуляту; стіни консуляту обкидали каламарями з червоним і синім чорнилом. Опісля група маніфестантів зі співом „Марселези" пішла в напрямі інституту Данте Аліґієрі, але поліція не допустила до інцидентів. Гурт молодих людей, переважно корсиканців намагався перейти походом головними вулицями міста. Поліція розігнала маніфестантів. Опісля зібралося кількасот італійців, співаючи „Джовинеццу". Поліція арештувала кількадесятьох з них, м. ін. голову спортового товариства „Італія" Убальдо Рея та провідника товариства бувших італійських комбатантів у Тунісі.

Під італійським консулятом у Штрасбурзі відбулася протестаційна маніфестація; між маніфестантами було багато студентів. До інцидентів не дійшло.

Велику маніфестацію уладили студенти у „латинській дільниці" Парижа. З юрби лунали оклики: „Домагаємося Венеції для Франції, Абісинії для негуса!" До інцидентів не дійшло.

—o—

„Ревеляції князя Розумовського".

Під такими й подібними наголовками („Сон про українську потугу" і т. п.) появились у польській пресі фантастичні вістки про якесь інтерв'ю „князя Розумовського" у льондонській та париській пресі, в якому є мова про ріжні великі українські пляни, а навіть про будучий устрій державної України і її владу.

Не під адресою українців, які це добре знають, але під адресою всіх чужинців зазначуємо, що історики новітнього українського руху та українського здвигу 1917/20 рр. не знають ніякого князя Розумовського. Знаємо, що серед кожної еміграції панує мода призначатися до давніх родів, але не вважаємо, щоб така поведінка, яка має риси несмачної самореклями серед зовсім непоінформованих чужинців, була гідна справді поважного діяча. Тим більш неповажно звучать заяви немов будучого володаря, який на те становище призначує хіба сам себе.

Резолюції IV. Краєвого Зїзду

міської споживчої кооперації.

Вчорашній Краєвий Зїзд міської кооперації закінчився дискусією, у якій взяло участь 14-ох кооператорів. Розглянувши стан МСК і причини та перепони, які стоять на перешкоді їх живішому розвиткові — учасники Зїзду ухвалили такі резолюції:

1) Споживчі кооперативи в містах — це єдина господарська організація здатна обєднати й економічно скріпити все населення міста без огляду на його суспільне і господарське уверстовання і тому вони повинні знайти якнайбільше прихильности та підтримки передусім у всіх кооперативних установах інших типів, у культурно-освітніх і суспільних організаціях і пресі.

2) Задовільне виконання господарських завдань спож. кооперації можливе тільки під умовою правильного і передуманого переведення організаційних праць при засновуванні кожної міської спож. кооперативи, окрема при вкладанням живім організаційним і торговельним звязку всіх цих кооператив у своїй централі „Народній Торговлі", що має право кожночасно й дефінітивно рішати про методи і напрямки організаційних праць і про господарське поширення тих кооператив.

3) В організаційних справах Зїзд приймає такі засади:

а) при засновуванні нових МСК треба приймати висоту уділу не менше зол. 20, висоту вплачених основних фондів (уділів і запасного фонду) найменше зол. 1.500;

б) згідно з постановами Загального Збору РСУК в одній місті можна засновувати тільки одну споживчу кооперативу; якщо дотепер вже є їх кілька в одній місцевости, треба поробити заходи, щоб довести до їх обєднання в одну багатокрамничну кооперативу. Зїзд просить РСУК шанувати цю постанову при видачі засвідчень та вимагати фузій серізь, де є кілька кооператив;

в) в міру розросту МСК мають змагати до поширювання своєї торговельної діяльности і творити крамниці зі спеціяльним асортиментом товарів (м'ясарні, галянтерія, паперові крамниці, блаватні, обуви, одягів, харчівні і т. п.) і продукційні відділи;

г) підбір відповідно підготованих і морально высококваліфікованих людей до проводу, господарність в розміщенні обротових фондів і внутрішня контроля — це підстава розвитку та господарського й організаційного розросту міської спож. кооперації, тому Зїзд доручує фаховій централі звертати на ці моменти якнайбільшу увагу.

4) Щоб приспішити організаційні праці в районі кооператив, зокрема щоб збільшити число їх членів, Зїзд доручає швидко перевести вибір та оживити пропагандові комітети згідно з інструкціями і правильником, що їх видав РСУК.

5) Зїзд домагається припинити ліквідацію деталічних споживчих крамниць Повіт. Осередків серізь, де є споживчі кооперативи, тому що ці крамниці-філії не причиняються до оживлення організацій міщанства, але навпаки ту організацію утрудняють або роблять її зайвою.

6) Зїзд домагається остаточно упорядкувати справу членства МСК в кооперативних надбудовах, бо дотеперішній стан подвійного членства висилює міську спож. кооперацію матеріяльно й накидує їм зайвий тягар організаційної праці, через що у висліді виходить господарським і організаційним вимогам (Гл. обіж. РСУК ч. 7/37 уст. 8)

7) IV. Краєвий Зїзд міської спож. кооперації, доцінюючи далекосяжне значіння праці НТ над тим, щоб скоординувати всю закупну силу своєї підбудови — закликає всі міські спож. кооперативи покривати всі свої запотребування в Централі у Львові і її складах на провінції.

8) Розуміючи зповні значіння самовистарчальности, до якої змагають навіть найбагатші народи, учасники IV. Кр. Зїзду апелюють до всіх МСК припинити продаж таких артикулів чужих фабрик, які виробляє рідний промисл.

9) Щоб посилити торги та щоб мати змогу вдоволяти якнайбільше потреб своїх членів — IV. Кр. Зїзд закликає всі МСК поширювати поступово товаровий асортимент, в першу чергу вводити такі артикули, які доручає Централя.

10) Разом з цим Зїзд стверджує, що резолюції II. Кр. Зїзду міської сп. кооперації з 1937 р. далі актуальні, зібрані закликають провід всіх кооператив їх послідовно далі виконувати.

11) Зїзд звертається до Народньої Торговлі з проханням, посилати представників з рефератами на звітні збори.

Подяка.

В. Секундареві львівського загального шпиталю Вп. Панові д-рові Яковові Нагляковi, лікареві у Вишнях, складаю цією дорогою гарячу з глибини душі подяку за успішне лікування і незвичайно дбайливу опіку в часі моєї важкої недуги.

Вишнях, в грудні 1938.

Адв. Д-р А. Беґнінґ

Мистецькі карпато-українські авдиції

Карпатоукраїнська Пресова Служба повідомила, що від вівтірка 13. ц. м. всі три словацькі радіовисильні: Братислава, Банська Бистриця і Пряшів почнуть висилати українські мистецькі й господарські авдиції для Карпатської України. У вівторок 13. ц. м. надаватимуть радіомонтаж п. н. „Будуємо наше Підкарпаття", зладжений на підставі матеріялів, що їх прислали окружні Нац. Ради, нотаріяльні уряди, старости, вчителі та культурно-освітні товариства.

Український журнал у чеській мові

У Празі почав виходити український журнал у чеській мові п. н. „Ukrajinske aktuality", що його видає редакція часопису „Український Самостійник". Перший зшиток обіймає статті про політичне значіння української справи, інформації про етнографічні українські землі, про значіння самостійного українського життя для успішного розвою Чехословаччини, сторичний нарис Карпатської України, низку хронікарських заміток з життя останніх тощо.

Видавці виходять з того заложення, що про важливу українську проблему, яка щораз дальше стає все більш актуальною, бракує потрібних вісток, які й хотять дати своїм читачам. Вражає, що всі статті подано без підписів авторів, що є деякою аномалією для видання такого характеру і ледви, чи придбає йому прихильників. („Український Тиждень")

—o—

Припинили залізничу комунікацію

між Ворохтою та Ясінням

ПАТ повідомляє: Окружна дирекція державних залізниць у Львові повідомляє, що у звязку з направою мосту, стримано з днем ... грудня ц. р. аж до відкликання загальний залізничий рух між стаціями Ворохта—Ворохта ... ка на шляху Станиславів—Ясіня.

•

У звязку з тим уряд Карпатської України повідомив румунський уряд, щоб він стримав ... ка на шляху Станиславів—Ясіня.

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

З останньої хвилини.

Українська Парляментарна Репрезентація

зголосила внесок у справі автономії для українських земель у Польщі.

НОВІ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ.

(Телефоном від нашого кореспондента.)

Варшава, 9. грудня.

Найбільшою сензацією на сьогоднішньому засіданні сойму був внесок Української Парляментарної Репрезентації у справі територіяльної автономії для всіх українських земель у Польщі. Необхідний для внеску пятнацятий підпис дав один волинський посол.

Назва проекту така: Проект конституційного закону Галицько-Волинської Землі. Проект має 21 статтей і мотивацію.

Зголошення цього проекту — тому що ніхто не сподівався, що це так швидко станеться — викликало серед представників преси і в політичних колах помітне враження. Президія сойму відложила відчитання проекту і формальне його приняття до чергового засідання.

Крім цього на сьогоднішньому засіданні сойму українські посли зголосили 5 інтерпеляцій, а саме: чотирьох послів у справі відомих подій в Галичині, і пос. д-р Витвицький до міністра внутрішніх справ у справі конфіскати його промови з 3. XII. ц. р. в „Ділі" з 6. XII. ц. р.

•

Довідуюся, що в цих днях відбулася конференція деяких варшавських редакцій у справі спільних кроків проти українських автономістичних тенденцій. У звязку з цією конференцією сьогоднішня полуднева варшавська преса почала сильний протиукраїнський наступ.

КТВ.

ВІЦЕМІНІСТР ОСВІТИ УСТУПАЄ?

„Експрес Ілюстровани" приносить вістку, що віцеміністр освіти Юрій Александрович уступив зі свого становища. Його димісію приняли.

—о—

МІН. ЧІЯНО НЕ ВИЇДЕ ДО ПОЛЬЩІ.

Згідно з останніми поголосками, вполітичних італійських колах сподіються, що міністер закорд. справ Чіяно не виїде до Польщі в гостину до мін. Бека. В римських політичних колах говорять, що такої гостини не беруть під увагу ані в Римі, ані у Варшаві.

—о—

НОВИНКИ.

— **Українські авдиції із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.**

— **Стан здоровля на українських землях у Польщі.** В пятницю 9. ц. м. в год. 8-ій вечором виголосив лікар д-р Богдан Гординський зі Львова відчит на тему: „Стан здоровля на українських землях у Польщі" в салі Українського Інституту у Берліні.

— **Загальні Збори Союзу Діячів Українського Театрального Мистецтва** відбулись 6. ц. м. у Львові в домівці кооп. „Український Театр" при вул. Шашкевича ч. 5 при участи 33-ох делегатів. Збори відкрив голова п. В. Блавацький і згадав щирими словами померших членів Союзу бл. п. Посацьку і М. Бенцаля, память яких присутні вшанували однохвилинною мовчанкою. По звітах членів Головної Ради і К. Комісії розвинулась оживлена дискусія, по якій присутні признали абсолюторію Головній Раді. До нової Головної Ради ввійшов як голова — п. В. Блавацький, члени Ради: п. Іван Гірняк, п. Евген Щісик, д-р Григорій Лужницький, п. Іван Рубчак, п-і Анна Совачева і п. Степан Волинець. Заступники членів Головної Ради: п-і Анна Юрчакова і п. Андрій Шеремета. Контрольна Комісія: п. Петро Гладкий, ред. Роман Сливка та п. Осипа Якимова.

— **Черговий Вечір Пісні й Танку в Клюбі „Молодої Громади"**, відбудеться в суботу 10. ц. м. при співучасти Вп. Рени Яросевичівної (сопран), Мирослава Старицького (тенор), Дарії Нижанківської (танок), Лесі Цебрухівної (рецитація), Міки Глинянської (фортепяновий супровід) і Хору Ревелерсів Евгена. Вступ для членів і запрошених гостей. Початок точно в год. 20.30.

— **„Ми і Світ".** Під такою назвою появилось у Львові перше число ілюстрованого місячного журналу, що має у програмі такі ділянки: ілюстрації, мистецтво, фільм, мода. В першому числі за грудень ц. р., крім актуальних ілюстрацій з політичного й мистецького життя, з мистецтва, театру і фільми, знаходимо один нарис, репортаж, початок повісти і гумор. Число — 16 сторін великої вісімки і понад 40 ілюстрацій — робить гарне враження. „Ми і Світ" видає й редагує Мирон Левицький. Адреса „Ми і Світ" така: Львів, ул. Паганінів 40.

— **Залізничі знижки на фотографічну виставу у Варшаві.** Міністерство комунікації признало залізничі знижки всім тим, які вибираються на першу польську виставу рідної фотографії, що її відкриють 18. ц. м. у Варшаві. Прогульки в числі від 15 до 50 осіб користають із 33 прц. знижки; понад 50 осіб з 50 прц. знижки. Якщо прогулька складається з 25 осіб — одна особа дістає безплатний білет тієї кляси, що її викупить учасники прогульки; з 50 осіб — безплатні білети дістануть три особи. Прогульковці мусять мати посвідку місцевого фотографічного товариства. Залізничі знижки будуть важні 5 тижнів, себто від 17. грудня ц. р. до 21. січня 1939. р. При купні знижкових білетів слід покликуватись на розпорядок міністерства комунікації ч. 2115 з дня 5. грудня 1938. р.

— **Новий „дом людови".** У Вишгородку на Волині поляки збудували новий „дом людови", в якому знайшла приміщення бурса для дітей польських кольоністів, які доїжджають до місцевої школи.

— **Львівська хроніка.** Між Львовом і Персенківкою невідомі напасники вибили кілька шиб в особовім поїзді. — У складі будівельного матеріялу при вул. Ткацькій ч. 20 вибухла пожежа, яку зліквідувала пожежна сторожа. — При вул. Божничій ч. 2 помер нагло 77-літній купець Хаїм Дрегер. — У пятницю 9. ц. м. станув перед трибуналом окружного суду у Львові купець Максиміліян Петрів, якому акт обвинувачення закидає намагане вбивство своєї жінки Катерини 12. лютого ц. р.

— **Краєва хроніка.** На просторі громади Циганів, пов. Борщів, знайшли тіло 78-літнього Михайла Малішевського з Верхняковець. Слідство виявило, що Малішевського вбила його жінка, 45-літня Анна Малішевська. Арештована призналась до вини. — Зарібник зі Зимної Води 19-літній Д. Бубон вискочив з поїзду в Зимній Воді так нещасливо, що дістався під колеса поїзді і згинув.

— **За побиття вязнів** скінчилася 6. ц. м. розправа перед трибуналом окружного суду в Люблині проти 11 службовиків вязничної сторожі з карного осередка праці у Шекаркові над Віслою пов. Пулави. Розправа тягнулася від 24. листопада ц. р. і відбувалася при замкнених дверях. У вівторок 6. ц. м. трибунал оголосив присуд на основі якого засудив: Фр. Стеця і Фр. Клімкевича по 3 роки вязниці; Ст. Мацьковяка та Р. Кравзе по 2 роки, Яна Слівінського і Теофіля Палубіцького по 18 місяців вязниці, Яна Ружицького та Йосифа Церпіша по 1 році вязниці, Владислава Олеарчика та Йосифа Вітковяка по 8 місяців і Бронислава Сагана по 6 місяців вязниці. В мотивах присуду трибунал ствердив, що всім підсудним доказано вину. Свідки ствердили, що вязнів били і знущалися над ними аж доки не інтервеліювала влада. Лікарі-знавці ствердили на тілі вязнів знаки побоїв і знущань. Вина підсудних тимбільша, що вязні не дали ніякої причини до подібної поведінки з ними.

— **Будова каналу Волга—Дон—Озівське Море.** Фінляндська преса пише, що рада народніх комісарів СССР затвердила плян будови каналу. Волга—Дон—Озівське Море. Каналом будуть плавати кораблі містоти 18.000 тон. Канал буде довгий на 1.250 км. Місто Сталінград буде получене каналом з Ростовом над Доном.

— **Таємниці елеґантії.** Гарна пані як дома так теж і на вулиці, в театрі чи на приняттю старається виглядати якнайкраще. Тому вона повинна памятати про те, що не тільки вибагливий одяг, наймодніша зачіска може придбати їй славу „елеґантної пані". Дійсно правдива елеґантна пані розсіває навколо себе свіжий запах пудру і води 5 квіток „Forvil", який приголомшує. Пудер і вода „Forvil" відомі на цілім світі — вживають їх усі елеґантні пані.

— **Жіночі недуги.** Автори класичних підручників про жіночі недуги підчеркують користне ділання природної ґірної води ФРАНЦІШКА ЙОСИФА теж у ділянці своєї практики.

Спорт.

БОКС.

ЧЕРГОВА ВИСОКА ПЕРЕМОГА БОКСЕРІВ УКРАЇНИ.

ЛЬВІВ. **УКРАЇНА — ЖРКС (Тернопіль) 16:0.**

Треті з черги змагання наших боксерів за мистецтво В-класи закінчилися перемогою чорно-червоних другі з черги найвищою перемогою 16:0. Такої високої перемоги із жидівською робітничою дружиною, яка не лиш має на боксерській „біржі" добру славу, але має теж дуже добрий людський матеріял, ніхто не сподівався. Тому теж четверговий вислід приємно вплинув і викликав величезний ентузіязм серед рекордової кількости публики, в подавляючій більшости української.

Четвергові стрічі виграли змагуни України, за виїмком Левковича, вcase переконливо. Та це зовсім не означає, що Левкович розчарував. Навпаки, він зробив найприємнішу несподіванку з усіх. Його противник Ганс, був чи не одним із найкращих змагунів тернопільської дружини. До того фізичною силою рішуче перевищав Левковича. Ганс може похвалитися вислідною перемогою показом. Тому теж дехто хто вірив, що Левкович зуміє з ним видержати більше, як дві рунди. І справді другу рунду Левкович видержав тільки чудом, та величезною силою волі й небувалою амбіцією. У третій він перейшов до наступу і лиш за мал- вона витривалість Ганса та слабість ударів Левковича — Ганс міг вийти з боротьби переможцем. Це стріча типово нерішена. Та Левковичеві помогли мабуть докладні контри і зрості в І. рунді. Крім того на окреме признання заслуговує ще Тишко, якому теж мало хто ворожив перемогу. Всі інші виграли програмово і нічого особливого у своїх стрічах не виявили. Найслабше зарепрезентувався... Памірко, хоч його противник боровся всього кільканадцять секунд.

Технічні вислідки такі:

Вага мухи: Тишко виграв високо на п-тах з Гесом.

Вага когута: Шодзра виграв у II. рунді зі Зайґером техн. показом.

Вага перо: Рудницький виграв на пунктах з Войським II.

Легка вага: Онуфрів переміг Йойського I, який по першій рунді піддався.

Півсередня вага: Білий знокаутував Котляра, якого по першій рунді відтягнули.

Середня вага: Левкович переміг на п-тах по драматичній боротьбі Ганса. Це була найкраща стріча вечора.

Півважка вага: Палшин знокаутував у першій рунді свого противника, якого теж приводили до памяти.

Важка вага: Памірко витримав віддачу Гольдберга градом ударів і той застрашений по кільканадцяти секундах піддався.

Видців к. 1500.

ВАРШАВА. **ПОЛЬЩА — ШВАЙЦАРІЯ 14:2.** Міждержавні боксерські змагання, що відбулися у Варшаві закінчилися високою програною Швайцарії, яка між іншим зовсім не належить до європейських боксерських потуг.

ВИЛЬНО. **ЧОРНІ (ЛЬВІВ) — СЬМІҐЛИ 8:8.** Товариські змагання львівської дружини закінчилися рішеним висліддям.

Театри.

Великий Театр.

Субота 10. XII. год. 7.30 веч. „Гальжа" опера.

Неділя 11. XII. год. 12 полуд. Симфонічний концерт; год. 3.30 попол. „Хитрощі та кохання"; год. 7.30 веч. „Заколяна королева".

Український Театр ім. Котляревського.

ЯВОРІВ:

10. XII. Кирка в Льолно.
11. XII. Пригода в Черці.
12. XII. Лісова пісня.
13. XII. Найбідніший чоловік.

Управа театру ім. І. Котляревського складає щиру подяку Громадянству Каміччини за щедрий дар на ціли театру.

КІНА.

АПОЛЬО: „Фльоріян" Родзевичівни.
АТЛЯНТИК: „Зов Півночі".
БАЛТИК: „Джезабель" з Бетті Дейвіс
ВАНДА: „Пан Твардовський", „Його ексцеленція субєкт".
ГРАЖИНА: „Легенда" на осн. Ол. Мнішек.
ЕВРОПА: „Чотири дочки".
ЕМПІР: „Студент з Оксфорду".
КАСІНО: „Звоута мельодія".
КОПЕРНИК: „Підозріння".
МАРУСЕНЬКА: „Перли корони" (Саша Гітрі).
МЕТРО: „Коли цвіте бузок".
МІРАЖ: „Ракета на Марса".
МУЗА: „Листи з поля бою", „Кайдани кохання".
ПАКС: „Дуня, почмайстрова дочка", на осн. Пушкіна.
ПАЛЯС: „Примари".
РАЙ: „Павел і Гавел".
РІЯЛЬТО: „Крила над Гонолюлю".
РОКСІ: „Предивна брехня Ніни Петрівни".
СВІТ: „Чар богеми", „Чоловік, що жив 2 рази".
СВЯТОВІД: „Один поверх вище" та додатки.
СТИЛЕВЕ: „Восьма жінка Синьобородого" і ревія.
ТОН: „Циганська княжна з Анна Беєю і „Тінь Шангаю".
УТІХА: „Пепе ле Моко" та ревія.
ХИМЕРА: „Прогомоніла мельодія".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(на Марійськa)
Філіпіни, острів Маніля.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Каім і Син)
Конго: Град Боссом, Лібревіль.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 10. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з плит, 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Легкі інтермеца, пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Музика сальонової орх., 14.35 Сімдесятьліття львівської „Гвязди", 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей, 15.30 Музика сальонової орхестри, 16.00 Пополудневий денник, Господарські вістки, 16.20 Літературна хроніка, 16.35 Орхестра, хор, сопран, фортепіян, скрипка, 17.35 Тайна годинника, 17.45 „Комедіяни Гармоністе" імітують орхестру, пл., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Шахтир, словно-муз. авд., Днми на овиді, гутірка для молоді, 19.15 Ірвінг Берлін і його пісеньки, репортаж із пл., 20.00 Марші, вальси, польки у вик. орхестри мандоліністів, 20.35 Вечірній денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Розривковий концерт: симф. орх., діяльоги, конферансіерка, сопран, тенор, арфа; у перерві в год. 22.55 Інформ. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Солісти з орхестрою, пл. (Варшава II.).

Неділя, 11. грудня 1938.

7.20 Орх. музика, 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хл. Ґазетка, огляд ринків рільних продуктів, музика, 8.45 „Чим є погній для хлібороба" гутірка інж. Михайло Задвірний, популяр. музика з пл., 9.15 Регіональна трансмісія з Кола: репортаж, богослуження, словно-муз. репортаж, 11.00 Музика з пл., 11.45 Авдиції для села у радіопрограмах, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симф. поранок, 13.05 Камінка Струмилова, гутірка, 13.15 Музика у вик. орх.; сопр., баритон, гармонія, форт., 14.40 Трохи пісні, трохи слова, 15.00 Кооперація організує ремісників, гутірка з участю хору, 15.25 Золота книга громад, 16.30 Форт. рестіталь у вик. Алекс. де Ґреф, 17.00 Перший день, 17.20 Дута орх., спів, рецитації; у перерві в год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 Легка музика, спів, форт., 20.10 Спортові вістки, 20.15 Звук. тижневик, політичний огляд, веч. денник, спорт, програма на завтра, 21.00 Танк. музика, рефрени, 21.45 „Як сnудей бебі до неба послував" фарса Ганса Сахса, 22.15 Танк. музика, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Понеділок, 12. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Танкова музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: „Як одна шнурівка зіпсувала дітям прогульку" гутірка для молодших дітей, 11.15 Штравсові вальси з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 13.00 Авдиція для купців і ремісників: Коли дрібний купець вигідний для гуртівника, За кількадцять днів обраховуємо інвентар, 13.30 „Ораторія" авд. для лицеїв, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для молоді: „С. О. С.", 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Наук. хроніка: Біольоґія, 16.35 Найгарніші квартети віденських клясиків, 17.30 Від Йордану до Лібану, 17.45 Музика з пл., 17.50 Двадцять літ електр. промислу, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Львівські наукові варстати: У робітні мови, 18.20 Актуальність, 18.30 Стшелецька авд., 19.00 Музична всячина, розр. концерт, орх., спів, акордеон, форт., 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Гутірка про торговлю, 21.10 Концерт орх., хору, 21.40 Літературні новини, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Давні володарі львівської сцени, 22.20 Львівські муз. портрети: „Г. Ярецький": промова, пісні у вик. Р. Копачинської, смичк. квартет, вок. ансамбль, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 10. грудня 1938.

БЕРЛІН 19.45 Вечірній гомін, БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Нар. пісні, БЕРОМІНСТЕР 21.15 Весела всячина, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Вікторія і її гузар" оп. Абораґама, БОРДО 21.30, 22.00, 23.00, 24.00 „Севільський цирульник" оп. Россінія, ВІДЕНЬ 9.30 Для дітей, 15.30 Пісні, 18.00 Музика для молоді та народу, 19.00 Камер. концерт, 21.00 Цірерові мельодії, 22.30 Розр. концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.10, 21.00 Веселе муз. перпетуум мобіле, КОПЕНГАҐЕН 20.10 Форт. 20.30 Гавайські мельодії, 22.20 Легка музика, ЛЯҐТІ 18.40 Пісні, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 18.00 Для дітей, 19.00 Концерт із Америки, 20.35, 21.00 Орх. концерт, 22.00 Танкова музика, ЛЮКСЕМБУРҐ 22.15, (після комунікату) 23.00 Симф. концерт, МІЛЯНО 19.20, 20.30 Розр. концерт, 21.00, 22.00 23.00 24.00 „Джоконда" оп. Поньчієллія, ПАРІ ПТТ 18.00 19.00 Симф. концерт, 20.30 Пісні та пісеньки, 20.45, 21.00 Концерт форт. дуету, 21.30 Симф. музика, РАДІО ПАРІ 18.15 Флет, форт., 19.15 Газетка для малих слухачів, 22.00 (після комунікату) Легка музика, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00 Театр Уяви, РЕНН 18.00 Клясична музика, РИМ 19.20 Розр. концерт, 21.00, 22.00 „Чортівська дівчина" оп. Бечацького, САРБРІКЕН 20.10, 21.00 „Птахівник із Тиролю" оп. Целлера, СТОКГОЛЬМ 21.20 Романтична музика, 22.15 Танк. музика.

Неділя, 11. грудня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Військ. орх., 18.00 Музика в сумерку, 19.20 Італ. музика, спів, 20.10 21.00 Пори року, орх. концерт, БІЛГОРОД 18.15 Театр Уяви, 20.00 Нар. музика, 21.00 22.15 Орх., БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 15.45 Військ. орх., 17.00 Циг. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Янош Вітез" оп. Качога, БЕРОМІНСТЕР 18.25 Пісні та колисанки, 19.10 Турецька музика, 20.05 Музика лицарської доби, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 20.00 Камер. музика, ВІДЕНЬ 9.30 Музика у вик. солістів, 12.00 Військ. орх., 13.00 Популярна музика, 14.00 Пісні кохання, 15.20 Пісні та музика підчас посту, 18.00 Чи знаєш Відень, муз. авд., 19.00 Смичк. квартет, 20.10 21.00 Поважно та радісно, муз.попурі, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.10 Форт. рестіталь грецької піяністки А. Косталес, 18.00 „Вальдфріден" комедія Томи, 18.30 19.30 20.00 21.00 Концерт, 22.30 Партіта ц-моль Баха, ДРОЙТВІЧ 18.20 Квінтет Ґ-моль Моцарта, КЕНІҐСБЕРҐ 16.00 Легка музика, 19.00 Вес. нар. вечір, 20.10 21.00 Нім. музика, ЛІЛЬ 21.00 22.00 23.00 „Івась флейтист" ком. оп. Ґанне, МІЛЯНО 17.00 18.00 Розр. музика, ПАРІ ПТТ 18.00 Симф. концерт, 20.30 Пісні, РАДІО ПАРІ 18.05 Сольо на арфі, 18.15 Бретонські нар. пісні, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 „Гарна дівчина з Перт" оп. Бізета, РИҐА 19.15 „Під небом півночі" орх., сол., 20.40 Китиця мельодій Вердія, РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 21.00 22.00 23.00 Вечір опер: „Арлезіянка" Бізета, „Триграничастий капелюх" Де Фаля, СТОКГОЛЬМ 22.30 Форт. ФРАНКФУРТ 20.10 21.00 „Дочка полку" ком. оп. Доніцетія.

Понеділок, 12. грудня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Дитячі пісні, 17.00 Смичк. квартет д-дур Чайковського, 18.00 19.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 20.00 21.00 (після комунікату) 22.00 Опера, БОРДО 21.45 22.00 23.00 Симф. концерт, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 18.15 Спів, 19.30 20.00 Сальон. музика, 21.45 22.00 23.00 Симф. концерт, БУДАПЕШТ 12.10 Орх., 13.30 20.40 21.00 Циг. музика, 18.25 Форт., 22.40 Концерт, ВІДЕНЬ 14.10 Розр. музика, 15.40 Для дітей, 16.00 17.10 Розр. концерт, 18.15 Пісні, 19.15 Нар. авд.: Рецитації, музика, пісні, 20.10 21.00 Розр. концерт, орх., сол., 22.30 Югосл. скрипк. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.30 Форт., 20.10 21.00 22.00 Симф. концерт, дир. Фуртвенґлер, КЕЛЬН 15.00 15.40 Для дітей, 20.10 Китиці нар. мельодій, 22.00 Легка і танк. музика, ЛЯҐТІ 17.20 Спів, 18.45 Болгарські пісні, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 18.00 Для дітей, 19.00 Розр. музика, 20.50 Легка орг. музика, ЛІЛЬ 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.30 Легка і танк. музика, 21.00 Скрипка, 22.10 Розр. музика, МІНХЕН 21.10 Камер. концерт, РАДІО ПАРІ 19.15 Форт., 21.15 Пісні, 21.30 (після комунікату), 22.00 23.00 24.00 Опера, РИҐА 18.05 Лотиські пісні, РИМ 17.15 Сольо на арфі, 21.00 Розр. музика, 22.00 Орх. концерт, ШТУТҐАРТ 16.00 Популярна музика, САРБРІКЕН 19.00 Пісні, СТОКГОЛЬМ 20.40 21.00 Концерт, орх., спів, ФЛЬОРЕНЦІЯ 19.00 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт.

Радіокутик.

НІЧ ПІД СВ. АНДРІЯ.

У пребагатому фольклорі українського народу має Андріївський Вечір своє окреме місце. Є це свято молоді, зокрема дівчат, а всі звичаї та обряди звязані з ворожениям та буденними справами життя. Коло цього обертаються теж усі ворожби та всі пісні цього вечора, які не тільки живуть від прадавніх часів у кожному українському селі, але й у своїй, правда зміненій, основній формі прийнялися також у місті. Це вечір, підчас якого молоде село переживає свої веселі хвилини і розчарування, з подробицями всіх ворожінь, що відбуваються в наміченій згори хаті змалює радіослухачам авдиція „Ніч під Св. Андрія".

Автор авдиції В. Ковальчук користувався при зложенні її багатим етнографічним матеріялом про андріївський вечір.

Львівське радіо передає цю авдицію дня 13-го XII. в год. 14.30.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, дня 9. грудня 1938

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·30 зол
молоко	19—20 сот.
1 кг. яєць	1·65 зол

Тенденція на масло та молоко слаба, на яйця сильна!

ОПОВІСТКА.

Колишні Студенти Кракова! Цією дорогою звертаємось до тих колишніх студентів Кракова, які в часі своїх студій, користали із матеріяльної допомоги Української Студентської Громади. Нові ряди Студентства, які кожного року напливають до університетських осередків, звертаються за такими допомогами передусім до своїх професійних організацій. Низький відсоток субвенцій призначених владою для нашого Студентства є відомий, як теж знаний є матеріяльний стан серед якого наша молодь студіює. Брак фондів на допомогу спадає на тих людей, які у свому часі з отого джерела черпали, але тепер не почуваються до примітивного обовязку на заклики Студентської Громади відповідати. Звертаючись сьогодні до своїх колишніх членів, — кладемо їм на увагу важність їх зобовязань — і просимо не дати нагоди захитати довіря в їх моральну вартість. За Управу У. С. Г.: Верижак Володимир, Гарасовський Андрій. 2885

Позір Збаращина! Звичайні Загальні Збори Т-ва „Український Дім" в Збаражі відбудуться в суботу 31. грудня 1938 р. у власній салі Т-ва зі звичайним порядком нарад. **Виділ.** 2884

Замість цвітів на домовину дорогого брата Василя Бокалли, властителя копальні в Бориславі, складають в Адміністрації „Діла" на **Рідну Школу 25 зол.** і на **Укр. Інвалідів 25 зол. сестри і братя.**

МАТРИМОНІЯЛЬНЕ

ПАННА молода, приступна, лагідної вдачі, віно 50.000, шукає мужчини, доброго характеру. Зиновка пожадана. Листи до Адміністрації „Діла" під „Троянда". 2878

МЕШКАННЯ

СТАРШИЙ студент шукає тихого мешкання (або за лекції). Ласкаві зголошення просимо слати до „Діла" під „Тернік". 2886

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

КОЖНИЙ, хто до мене приходить, знаючи, що його чекає, відходить свідомий майбутнього. Ворожу з карт, переповідаю майбутнє. Вдова по українцю. Варшава, вул. Сліска 12, м. 28. 2887

КУПНО — ПРОДАЖ

ЗАЛІЗНІ ПЕЧІ шамотові трансобальні, краєві, закордонні Рептшвер, Легіонів 2851

УВАГА! РЕШТКИ матеріялів на убрання, костюми, сукні дуже дешево. Склад решток Генрик Боцян, Легіонів 41, I поверх. 19/38

ГОДИННИКИ, БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО поручає дешево Л. Розважевський, Львів, Академічна 2. 2869

КАМЕНИЦЯ двоповерхова, комфорт, річний дохід 10.320, ціна 78.000, готівки 60.000. Камениця поверхова нова, дохід 2.000, ціна 20.000, продає „Пів...", Рицерська 37. 2856

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ГОСПОДИНЮ інтел. до ведення домашнього госп. в бурсі шукаємо. Зголошення Домініканська 11 Говиковичева від год. 4—6. 2871

РІЖНІ

СИТКА до пудерничок, розпилювачів, поправляє прецизійно Центральна Дрогерія, Львів, Легіонів 43, напроти Великого Театру. 2158

„УБРАНЬОЗМЯН" замінює стару жіночу гардеробу на бельські матеріяли на убрання. Телефон 270-25. 2851

ПЕРЕРІБКА КОВДРИ 2.50 Дубс. Площа Андріольного (Рутовського 12). 2866

ОГОЛОШЕННЯ

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Diło", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło", Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.